

Ședința Consiliului General A. R. L. U. S.

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

LUNA MARI PRIETENII

Luna marii prietenii, cum o numește poporul român, s-a născut din aspirația maselor largi din țara noastră

Acad. C. I. Porhon

Președinte al A.R.L.U.S.-ului

de a-și exprima cu un prilej deosebit, prin manifestări ample, care să îmbrace un caracter sărbătoresc, sentimentele profunde și sincere de prietenie pentru oamenii sovietici, pentru prima țară a socialismului victorios. Luna prieteniei culminează cu însușele manifestări consacrate aniversării Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Cu fiecare an, sărbătorirea prieteniei a marcat un nou pas pe calea întăririi relațiilor frățesti dintre popoarele Republicii Populare Române și Uniunii Sovietice, oferind o ocazie prielnică pentru o mai bună cunoaștere reciprocă, pentru o multilaterală prezentare în țara noastră a realizărilor sovietice, a valoroaselor creații ale culturii și artei sovietice.

Sărbătorirea Lunii prieteniei în acest an, urmează aceleiași populare tradiții. Caracterul pe care-l îmbracă manifestările ei este însă deosebit, după cum deosebite sint și împrejurările în care are loc această sărbătoare. Trăim o epocă de uriașe înfăptuiri, de importante victorii ale socialismului, determinate de succesele Uniunii Sovietice U.R.S.S. reprezintă astăzi o uriașă forță economică și politică, cu grandioase perspective de dezvoltare, deschise de înfăptuirea prevederilor planului septenal adoptat de Congresul al XXI-lea al P.C.U.S. Anul 1959, primul an al septenalului, oferă o dovadă grăitoare a ritmului rapid cu care sint transpuse în viață aceste prevederi. Faptul că în primele opt luni ale acestui an a fost realizată o creștere a producției industriale cu 12 la sută față de 1958, în timp ce planul prevedea o sporire de numai 7,7 la sută — este foarte concludent în această privință, demonstrând entuziasmul, stilul comunist de muncă al oamenilor sovietici. În acest fel, ziua cînd Uniunea Sovietică se va situa pe primul loc în lume atît în ceea ce privește volumul producției cît și în producția pe cap de locuitor, se apropie tot mai mult.

Epocale succese au înscris în acest an știința și tehnica sovietică, atîngînd adevărate culmi în cucerirea tainelor Cosmosului, înfăptuind visuri ce păreau de domeniu fantasticului. Savanții sovietici sint astăzi nu numai creatorii primilor sateliți artificiali ai Pămîntului, ci și ai primelor rachete cosmice care au deschis traseul interplanetar Pămînt-Lună.

Științei și tehnicii sovietice li se datorează remarcabile succese și în utilizarea pașnică a energiei nucleare, marcate prin construcția unor centrale electrice atomice de mare capacitate și prin recenta lansare la apă a primului spărgător de gheață atomic „Lenin”. Acestea sint semnele epocii noastre. Și nu numai ele. Punînd marele descoperiri ale geniului uman în slujba bunăstării și fericirii omului, Uniunea Sovietică se pronunță pentru o politică de coexistență, de pace,

prietenie și colaborare cu toate popoarele lumii. Recenta vizită a lui Nikita Sergheevici Hrușciov în S.U.A.

urmărită cu atîta nădejde în întreaga lume, a deschis perspective favorabile în vederea eforturilor pentru lichidarea războiului rece și pentru instaurarea unui climat de colaborare pe baza principiilor coexistenței pașnice.

Propunerile de dezarmare generală și totală, făcute în numele guvernului sovietic de către N. S. Hrușciov în fața Adunării Generale a O.N.U., au deschis calea spre înfăptuirea nobilului țel către care tind de atîta vreme popoarele lumii: asigurarea păcii, excluderea pentru totdeauna a războiului din viața societății.

Iată deci o seamă de temeluri deosebită importanță ce fac ca astăzi, mai mult ca oricînd Uniunea Sovietică să se afle în centrul atenției opiniei publice mondiale. Realizările sovietice în cele mai diferite domenii formează obiectul discuțiilor și subiectul a numeroase cărți și studii în toată lumea. Uniunea Sovietică constituie astăzi cel mai interesant obiectiv turistic de pe întreg globul.

Poporul nostru urmărește cu o neispusă bucurie succesele remarcabile pe care le dobîndesc popoarele sovietice. Sintem mindri că prima țară a socialismului victorios își cucerește un urias prestigiu internațional, sintem mindri că împreună cu celelalte țări ale lagărului socialist pășim frățeste, avînd în frunte Uniunea Sovietică, spre înfăptuirea celor mai nobile și mai îndrăznete visuri ale omenirii.

Manifestările Lunii prieteniei din acest an vor oglindi toate aceste mari evenimente ale timpului nostru. Despre ele vor conferența, în adunări festive și simpozioane, oameni de știință și scriitori, economiști și juriști, oameni care au vizitat Uniunea Sovietică ori și-au făcut studiile în instituturile sovietice.

În același timp, în Luna prieteniei se vor sărbători 15 ani de existență a A.R.L.U.S.-ului — Asociația română pentru legăturile cu Uniunea Sovietică și 25 de ani de la constituirea, din inițiativa Partidului Comunist Român, a Asociației „Amicii U.R.S.S.”, ce-și propunea să militeze, în anii de teroare ai regimului burghezo-moșieresc, pentru legături de prietenie cu Uniunea Sovietică. Tot în cursul Lunii prieteniei, se va întruni cel de al V-lea Congres A.R.L.U.S.

În cadrul Lunii prieteniei se desfășoară în Capitală și în țară, la orașe și sate, numeroase și variate manifestări. „Cartea Rusă” publică cu acest prilej o serie de lucrări ale scriitorilor sovietici și ale clasicilor ruși, teatrele prezintă premiere din dramaturgia sovietică, orchestrele și formațiile de cîntece și dansuri au pregătit un nou repertoriu, incluzînd muzică și dansuri sovietice.

Sărbătorirea Lunii prieteniei din acest an este astfel o nouă manifestare a marii prietenii dintre popoarele romîn și sovietic.

Marți a avut loc ședința Consiliului General A.R.L.U.S. în care s-a discutat și aprobat planul sărbătoririi Lunii prieteniei romîno-sovietice din acest an. Ședința a fost prezidată de acad. prof. P. Constantinescu-Iași, vicepreședinte al Consiliului General A.R.L.U.S. Au participat membri ai Consiliului General A.R.L.U.S., conducători ai organizațiilor obștești și instituțiilor culturale, ziaristi.

Au fost de față D. K. Zvonkov, prim-secretar, și V. I. Agapov, secretar al ambasadei Uniunii Sovietice la București.

Tov. I. Moraru, secretar al Consiliului General A.R.L.U.S., a prezentat darea de seamă a activității A.R.L.U.S.-ului pe anul 1959. Vorbitorul a subliniat că această activitate s-a axat pe popularizarea uriașelor realizări obținute de poporul sovietic în acest an, în toate domeniile de activitate, precum și a politicii de pace și colaborare internațională dusă cu consecvență de guvernul sovietic.

În darea de seamă au fost relevate de asemenea numeroasele manifestări care au fost organizate în Uniunea Sovietică pentru cunoașterea realizărilor țării noastre, pe baza planului de colaborare încheiat între A.R.L.U.S. și Asociația de prietenie sovieto-romînă.

Acad. Ilie Murgulescu, vicepreședinte al Consiliului General A.R.L.U.S., a expus apoi planul sărbătoririi Lunii prieteniei romîno-sovietice. Sărbătorirea Lunii prieteniei romîno-sovietice, a arătat vorbitorul, constituie pentru poporul nostru un prilej de exprimare a prieteniei de nezdrunceat dintre poporul român și poporul sovietic, prietenie pentru care au militat de decenii partidul clasei muncitoare, cei mai buni fii ai poporului român. Planul are ca obiective principale popularizarea multilaterală a succesorilor obținute de oamenii sovietici în înfăptuirea planului septenal și îndeosebi epocalele realizări ale științei și tehnicii

(continuare în pag. 5-a)

desen de B. Berezovsky

40
(760)

Anul XV

9 OCTOMBRIE 1959

12 PAGINI, 1 LEU

Dramaturgul și arta lui...

Solicitat nu de mult de un corespondent al revistei „Literaturnaia gazeta”, A. Korneiciuk i-a împărtășit câteva opinii despre dramaturgie.

„Gânduri pe care un romancier le poate desfășura de-a lungul a patruzeci de coli de tipar, — a arătat Korneiciuk — trebuie să fie exprimate de dramaturg în două coli și jumătate.

Nici un alt gen de artă nu cunoaște asemenea restricții. Și apoi, în genere, pentru un prozator e mai ușor decât pentru un dramaturg. Dacă a trecut o bucată de timp, dacă presa a avizat favorabil despre carte, el se poate socoti mulțumit. Altfel stau lucrurile, însă, cu dramaturgul... Scena este o mare tribună și dramaturgul trebuie să rămână mereu față în față cu spectatorul... Cu cât îmbătrânesc, cu atât simt mai emoționat și, fără nici o exagerare, mă tem mai rău de fiecare premieră. În antracți, cunoscuții își pot spune, cu un zîmbet larg, că piesa le-a plăcut, că socotesc montarea izbită. Dar când în sală s-a stins lumina, când artiștii rostesc pe scenă vorbe găsite cu trudă de tine, iar spectatorii se foiesc în scaune și cască — îți dai seama că un anume pasaj e neizbit, orice ar spune binevoitorii, orice ar scrie cronicarii...

E drept că se mai întâmplă și altfel. De aici rezultă, însă, una din cele mai importante particularități ale teatrului. Nici un dramaturg, oricâtă experiență ar avea, n-are să poată ști niciodată dinainte cum are să fie primită o replică ori alta sau piesa în ansamblul ei. Pentru că spectatorul leagă spusele eroilor de ceea ce simte el, de ceea ce gândește, de stările lui sufletești. Teatrul e o școală a vieții. La această înaltă misiune a artei teatrale, la un teatru care să nu fie o distracție pentru un număr de aleși ci o mare școală populară, la un teatru-tribună au năzuit Shakespeare și Molière, Pușkin și Gogol, Goldoni și Romain Rolland, Ostrowski și Saltikov-Șcedrin, Belinski și Herzen, într-un cuvânt toți reprezentanții de frunte ai culturii teatrale progresiste...

Intrebat fiind: la ce lucrează acum, A. Korneiciuk a răspuns: ca întotdeauna: la o piesă. „Am s-o termin încă anul ăsta... Vorbesc în ea despre oamenii din zilele noastre, despre oameni care au conștiința răspunderii pe care o poartă în fața întregii lumi pentru pacea și fericirea omenirii, pentru viitorul ei...”

BRAMBAR

Stagiunea muzicală

La Moscova a început noua stagiune muzicală. Programul acesteia a fost alcătuit ținând seama de principiul îmbinării muzicii clasice cu cea contemporană. În programele tuturor concertelor vor fi incluse lucrări ale compozitorilor sovietici. E vorba în special de opere ale lui Șostakovici, Miaskovski, Haceaturian și ale altor compozitori, care constituie „fondul de aur” al muzicii sovietice.

Chiar de la începutul acestei luni, melomanii sovietici au prilejul să asculte o seamă de lucrări noi ca: *Oratoriul patetic* de G. Sviridov, pe versuri de Maiakovski, *Concertul pentru violoncel și orchestră* de D. Șostakovici, solist Mstislav Rostropovici, *Concertul pentru vioară și orchestră* de T. Hrennikov, în interpretarea lui Leonid Kogan.

Cu prilejul aniversării a 10 ani de la proclamarea R.P. Chineze, la teatrul din Kremlin au răsunat pentru prima oară acordurile cantatei „Pe veci împreună” de V. Muradeli.

Tot în cursul acestei stagiuni vor fi interpretate pentru prima oară *Simfonia III-a* de S. Prokofiev, *Concertul pentru vioară* de R. Glier, terminat de elevul său B. Liatoșinski, *Simfonia II-a* de

D. Ter-Tatevosian, ciclul simfonic vocal *Calea poezilor* de O. Taktakișvili etc.

Programele concertelor rezervă pe ce altă parte un loc important muzicii contemporane străine. Astfel, în scurtă vreme moscoviții vor asculta lucrări simfonice de compozitorii americani Barber, Bloch, Gershwin. Cei mai mari soliști sovietici: David Oistrach, Emil Ghilels, Sviatoslav Richter, Leonid Kogan, Mstislav Rostropovici, precum și tineri instrumentiști ca Evgheni Malinin, Nelly Șkolnikova etc., vor prezenta publicului programe noi.

În sălile de concert din Moscova vor evolua în cursul acestei stagiuni valoroși dirijori sovietici și străini ca: K. Ivanov, E. Mravinski, N. Rahlin, A. Gauk, K. Kondrașin, K. Mazur, V. Rovițki ș.a. Vor avea loc apoi concerte date de mari ansambluri artistice și soliști străini. Chiar în cursul acestei luni moscoviții vor audia Orchestra simfonică din Varșovia, corul Filarmonicii din capitala R.P. Polone și Orchestra de cameră din Stuttgart. Iar în decembrie, va întreprinde un turneu în U.R.S.S. orchestra simfonică a Filarmonicii cehe.

Kukriniksi: ilustrație la „Don Quijote”

Proiecte

COMPOZITORUL V.P. SOLOVIOV SEDOI

„Ce fac acum? Firește, compun cântece, muzică de film. Dar lucrarea cea mai importantă e un nou balet intitulat „Festivalul”.

Aș vrea ca muzica baletului să poată exprima sentimentul de prietenie care-l leagă pe tinerii din țări diferite, lupă lor pentru fericire, triumful unei iubiri puternice și curate”.

DRAMATURGUL N.F. POGODIN

„Vreau să scriu o piesă despre oameni din zilele noastre dar în care să apară și Lenin. Maiakovski a izbutit o asemenea performanță în „Convorbire cu tovarășul Lenin...” S-ar putea ca piesa mea să fie materializarea vîșului unui om contemporan despre o întâlnire cu Lenin.

După cum se vede, nu intenționez să mă despart de tema leninistă în creația mea”.

COMPOZITORUL A.I. HACEATURIAN

„Tot ce am scris după baletul „Spartacus” este, într-un fel sau altul, legat de observații proprii, de călătorii, de întâlniri cu diverși oameni, tot altele lucruri care sugerează idei noi.

Ca și până acum, Armenia rămîne una din temele mele favorite... Și mai visez să compun o lucrare monumentală pe un subiect shakespeareian”.

● „Prietenă noastră China” se numește dicționarul-îndreptar despre Republica Populară Chineză, apărut în Editura de Stat pentru literatură politică din Moscova. Lucrarea este o scurtă enciclopedie din care se pot afla multe lucruri interesante despre China nouă.

● În cursul lunii octombrie, în diverse orașe ale Uniunii Sovietice vor da spectacole ansambluri artistice și soliști din China, Bulgaria, Ungaria, R.D. Germană Polonia, România, Cehoslovacia, R.F. Germană și Ceylon.

În ce-i privește pe artiștii români, organistul Helmuth Plattner va concerta la Moscova, la Erevan și în țările baltice. Solista Elena Cornei va face un turneu în Gruzia și Ucraina. După două recitaluri pe care le dă la Moscova, Nicolae Herlea va interpreta pe scena Teatrului Mare rolul lui Figaro din „Bărbierul din Sevilla”.

● Dezvoltarea impetuoasă a tehnicii sovietice și realizările savanților și inginerilor din U.R.S.S. stîrnesc un interes excepțional în Anglia. Avînd în vedere această împrejurare, „Departamentul de cercetări științifice și industriale” a organizat anul acesta traducerea integrală a revistelor sovietice „Tehnologia industriei de cauciuc”, „Construcția de aparate”, „Chimia anorganică”, „Mașini-unelte și instrumente”. Pentru anul viitor, Departamentul a organizat traducerea sistematică a încă unui număr de douăzeci și patru de reviste sovietice.

Semnele timpului

O carte despre care se vorbește

Alături de „Sechestrații din Altona”, ultima piesă a lui Sartre și de „Vă place Brahms?” ultimul roman al Françoisei Sagan, piața literară a Occidentului e dominată, incontestabil, de noua carte a ziaristului englez Alexander Werth. Cartea poartă titlul „America se îndoiște” și a fost scrisă de Werth în urma unei șederi prelungite în S.U.A., în calitate de visiting professor pe lângă Universitatea Columbus din statul Ohio. Ziaristul englez a cunoscut astfel de aproape tinerele studii din S.U.A. într-un moment de răscruce pentru felul de a gândi al americanului mijlociu, momentul lansării primului sputnik sovietic. Acest eveniment i-a făcut pe americani — arată Werth — „să descopere o posibilitate absolut nouă, evidentă și recunoscută, aceea de a avea de-a face cu un egal în lume”.

Din clipa aceea, dovedește cartea, contururile Universului au luat o nouă înfățișare pentru tinerețea americană; oamenii, evenimentele, perspectivele lumii în care trăim au căpătat o altă greutate și alte proporții pentru noua generație, care a început să analizeze cu un ochi critic politica oficialităților americane de după moartea lui Roosevelt: președinția lui Truman, epoca lui Mac Carthy, războiul din Coreea, atitudinea față de popoarele coloniale, uriașele sarcini economice, politice și militare asumate în Europa în cadrul N.A.T.O., intervenția în Liban, dansul pe „marginea prăpastiei” etc. „Am aflat printre tineri... notează Werth — un resentiment uneori vag, iar alteori acut împotriva faptului că timp de ani întregi au fost ținuți departe și prost informați despre realitățile vieții rusești, o dorință aprinsă de a afla mai multe, de a înțelege mai

bine, și drept urmare de a lua o nouă atitudine față de problemă în ansamblul ei”. Chipul cum au reacționat studenții la cea dintâi lectură din opera lui Lenin, făcută pentru prima oară la Universitatea Columbus în 1958 (nu e o greșală de tipar: în anul o mie nouă sute cincizeci și opt N.N.) a fost relatat ziaristului de către un profesor în termenii următori: „Prima reacție față de scrierile lui Lenin e extrem de ciudată: sint surprinși de extraordinară cultură europeană ca, de pildă, în polemica împotriva lui Kautsky din celebrul studiu despre imperialism, cu referiri directe la imperialismul american. Se înțelege, n-au mai auzit niciodată vorbindu-se de Kautsky, au vrut să știe care au fost rațiunile acestuia și de aici s-a deschis o lume nouă pentru ei”...

Cartea lui Werth abundă în astfel de exemple, care converg în același sens. Dar, ziarist cu mare experiență și analist lucid cum e, Alexander Werth ne avertizează totuși că, raportat la scara întregii Americi, procesul e încă într-o fază incipientă. Statele Unite sînt încă departe de a fi făcut o alegere definitivă între vechiul drum, întru-chipat de Dulles, și un drum nou, care presupune în mod necesar acceptarea ideii de competiție pașnică și de coexistență cu lagărul socialist.

Așa cum arată și titlul cărții, Werth este de părere deci că America de astăzi se îndoiște, ezită și poate că va mai trece timp pînă să se hotărască pentru drumul pe care înseși condițiile obiective în care se dezvoltă lumea de astăzi îl impun națiunii americane.

D. H.

prin cuvîntarea plină de miez a ministrului Afacerilor Interne al U.R.S.S., N. P. Dudorov. „In societatea sovietică nu există o bază socială pentru delict — a arătat vorbitorul. Acestea sînt săvîrșite în virtutea deprinderilor rele care se manifestă acolo unde a slăbit activitatea educativă, unde nu se face simțită influența colectivului. Iată de ce e atât de necesar, atât de important, cuvîntul viu, convingător al scriitorului care ajută la înțelegerea frumuseții și sensului vieții noastre, care ajută oamenii cu un destin nefericit să-și găsească un drum drept în viață”.

Conștiința a vădit interesul unanim al scriitorilor, dorința lor fierbinte de a-și da contribuția la soluționarea acestei probleme sociale. Tov. G. Medinski a arătat că scriitorii nu poate să rămînă impasibili la chemarea de a participa la transformarea „sufletelor rătăcite”. L. Șeinin s-a ocupat în special de aspectul plasării în cîmpul muncii a oamenilor eliberați din închisori. L. Șeinin a propus chiar organizarea pe lângă Uniunea Scriitorilor a unei comisii speciale care să contribuie la plasarea în muncă a foștilor deținuți, și ca fiecare scriitor să luteze cite un delicvent.

Impărtășindu-și impresiile dintr-o călătorie întreprinsă prin regiuni mai depărtate ale Uniunii Sovietice, scriitorul N. Atarov a vorbit despre munca politică și educativă dintr-o mică așezare turkmenă. În această așezare, cu cinci sute de locuitori, nu există nici un milițian, și nu se săvîrșesc crime și acte de huliganism, ca urmare a organizării raționale a timpului liber. În felul acesta sint prevenite delictele.

O mare atenție a fost acordată problemei reeducării minorilor care au săvîrșit delict.

În cursul conștiinței s-au citit scrieri primite de la foști deținuți — impresionante documente care dezvăluie tainele sufletului omenesc, îndoelile și speranțele unor oameni care vor să înceapă o viață nouă. Așa cum a subliniat L. Șeinin, aceste scrisori sînt o dovadă elocventă a cotiturii care s-a produs în conștiința multor infractori după cuvîntarea rostită de N.S. Hrușciiov la cel de al III-lea Congres al scriitorilor sovietici.

Toți participanții la consfătuire au fost de acord în a cere ca literatura adevăratului umanism să nu neglijeze această temă, dat fiind că ea trebuie să educe activ omul, să lupte împotriva a tot ceea ce împiedică mersul înainte al societății.

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Redacția și administrația: București, Str. Ion Ghica, 5 telefon 13.03.10.

ABONAMENTE: pe 3 luni, 10 lei; pe 6 luni 20 lei; pe un an 40 lei.

Schimburile culturale romîno-sovietice

În pragul celei de a 42-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, oamenii sovietici spun cu un sentiment de sinceră recunoștință:

— În România prietenă s-a înrădăcinat o tradiție: an de an istoricul eveniment este sărbătorit prin organizarea Lunii prieteniei romîno-sovietice.

Cu acest prilej putem să facem un bilanț rodnic, bilanțul prieteniei care unește țările noastre ca și toate țările lagărului socialist.

În dezvoltarea legăturilor frățești de colaborare dintre U.R.S.S. și România, relațiile culturale joacă un rol de seamă. Anul în curs s-a dovedit foarte fecund în acest sens. Prin consolidarea necontenită a contactului reciproc în domeniul științei, culturii, artei, sportului, poeziei sovietic și român înnoadă și mai strîns firul prieteniei care le unește.

Cu fiecare an, crește numărul oamenilor sovietici care fac cunoștință cu valorile culturale ale României. Dacă la început, mai ales Moscova era locul de întîlnire între reprezentanți ai culturii și artei romînești și publicul nostru, în ultima vreme noi orașe, noi republici, găzduiesc manifestări ale prieteniei romîno-sovietice pe țărîm cultural. Astfel, anul acesta, în Bielorusia, la Minsk și în alte orașe, „Zilele culturii romînești” au prilejuit variate manifestări artistice. De mare succes s-a bucurat Ansamblul de cîntece și dansuri al U.T.M., laureat al ultimului Festival mondial al tineretului și studenților. În afară de spectacolele acestui excelent colectiv artistic, programul de sărbătorire a culturii romînești a mai prevăzut deschiderea unei expoziții de artă plastică romînească și o expoziție a cărții romînești, un festival al filmului și altele. Delegația oamenilor de cultură romîni, sosită în Bielorusia cu acest prilej, a fost întîmpinată pretutindeni cu căldură prietenească.

La rîndul său, poporul român a putut face cunoștință cu arta bielorusă prin intermediul spectacolelor Corului popular bielorus, al expoziției de artă plastică ș.a. organizate cu prilejul Decadei culturii bieloruse.

După cum am spus mai sus, anul acesta a fost foarte rodnic în schimburi de valori culturale între țările noastre. În Uniunea Sovietică au fost în turneu orchestra de muzică populară romînească și formația de estradă „Electrecord”. Artiștii romîni au dat spectacole nu numai la Moscova, ci și în multe alte orașe: Leningrad, Voronej, Minsk, Chișinău, Riga, Lvov etc. Mulți cîntăreți romîni, printre care Ion Dacian, Ladislau Konia, Nicolae Herlea, Teodora Lucaciu, Lela Cincu, Elena Cernei — i-au cucerit pe spectatorii sovietici cu arta lor. De remarcat că soliștii romîni nu s-au limitat la recitaluri, ci au luat parte și la unele spectacole ale teatrelor noastre de operă. Dintre artiștii sovietici care au fost anul acesta în România cităm pe dirijorul Kiril Kondrașin, cîntăreții Bela Rudenko, Alexandr Ognivțev și Mihail Gheneralov, pe soliștii Teatrului de operă și balet din Novosibirsk Tatiana Zimina și Gherman Ianson etc.

Cu prilejul Lunii prieteniei romîno-sovietice publicul românesc va primi vizita colectivului teatrului Mossoviet și a unor cunoscuți instrumentiști ca pianistul Emil Ghilels, violonistul Leonid Kogan, violonceliștii Sviatoslav Knușevički și Mstislav Rostropovici.

Dar colaborarea dintre oamenii de artă sovietici și romîni nu se limitează la activitatea interpretativă. Regizorul Hero Lupescu de la Opera din București a venit la Bolșoi Teatr pentru consultații în vederea punerii în scenă a operei „Boris Godunov”, compozitorul Mauriciu Vescan și-a desăvîrșit măiestria la Conservatorul din Moscova.

Sintem recunoscători prietenilor noștri romîni pentru organizarea expoziției „U.R.S.S. pe drumul construirii desfășurate a comunismului”. Trebuie de asemenea amintită expoziția cărții și graficii ucrainene deschisă în România. La Moscova s-a bucurat de mare succes expoziția „România pe drumul socialismului”, organizată de A.R.L.U.S. cu prilejul celei de a cincisprezecea aniversări a eliberării României de sub jugul fascist. Expoziția a înregistrat un foarte mare număr de vizitatori — peste 200.000.

Gheorghe Jukov

președinte al Comitetului de Stat pentru legături culturale cu străinătatea de pe lângă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S.

Se lărgeste necontenit și schimbul de filme. Organizațiile cinematografice romînești au achiziționat în primele nouă luni ale acestui an mai multe filme sovietice

decît în întreg anul 1958. În U.R.S.S. au rulat peste zece filme romînești care au fost vizionate de milioane de spectatori. De un deosebit succes s-au bucurat „Erupția” și „Dincolo de brazi”.

S-au intensificat relațiile de colaborare dintre instituțiile de învățămînt superior sovietice și romînești. Pe lângă schimbul de experiență între profesori, se face acum și schimb de studenți la practică.

Academia de Științe a U.R.S.S. și Academia R.P.R. conlucrează strîns în rezolvarea multor probleme atît din domeniul științelor naturii și tehnicii, cît și din domeniul disciplinelor umaniste. Dintre lucrările științifice realizate în colaborare de savanții sovietici și romîni, trebuie menționat studiul despre cei trei sateliți artificiali ai Pămîntului. Tîm să subliniez că revistele științifice și tehnice editate în România sînt studiate sistematic de oamenii noștri de știință.

Cititorii sovietici manifestă un interes tot mai viu pentru literatura romînească. Iată cîteva cifre concludente: în ultimii doisprezece ani în țara noastră au fost tipărite 149 de titluri cu un tiraj total de 7.900.000 exemplare. (De remarcat că datele acestea se referă numai la literatura beletristică). Clasicul literaturii romînești Mihail Sadoveanu este citit în 20 de limbi ale popoarelor U.R.S.S. Edurile sovietice au tipărit 46 din cărțile sale într-un tiraj total de 2.200.000 exemplare.

Despre creșterea popularității literaturii romînești în Uniunea Sovietică mai vorbește și următorul fapt: în 1958 operele scriitorilor romîni au fost editate într-un tiraj de 641.000 exemplare, iar în primele șase luni ale acestui an au apărut în librării 1.944.000 exemplare de cărți romînești.

Un mare merit în popularizarea succeselor obținute de poporul frate român revine Asociației de prietenie sovieto-romînă, înființată anul trecut, care desfășoară o activitate intensă. E greu să enumeri toate manifestările organizate numai în cursul acestui an de către Asociație; sînt foarte multe, variate și deosebit de interesante. Activitatea de bază se desfășoară în întreprinderile care sînt membri colectivi ai Asociației de prietenie sovieto-romînă. Iată cîteva din aceste întreprinderi ai căror muncitori au devenit propagandiști înflăcărați ai prieteniei romîno-sovietice: fabrica de rulmenți, uzina „Kompresor”, uzina de frîne, uzina de automobile „Lihaciov”. Un mare interes au suscitat vitrinele cu aspecte din viața poporului frate român, expuse în aceste întreprinderi și în multe altele.

Centrul de activitate al Asociației este Casa prieteniei și legăturilor culturale cu țările străine, deschisă la Moscova. Aici au fost organizate seri festive închinare unor date memorabile din istoria României ca a unsprezecea aniversare a proclamării Republicii Populare Romîne, a cincisprezecea aniversare a eliberării României de sub jugul fascist, semimileniul orașului București; tot aici au fost comemorați scriitorii romîni ca Mihail Eminescu, Nicolae Bălcescu, Alexandru Sahia.

Trebuie subliniat și faptul că schimbul de turiști s-a intensificat și continuă să se intensifice. Mii de cetățeni sovietici și romîni de cele mai diferite profesii au vizitat România și Uniunea Sovietică. Numai în cursul lunii septembrie, la Moscova au sosit trei trenuri ale prieteniei. Din ianuarie pînă în septembrie România a fost vizitată de peste 3.000 de turiști sovietici.

Au mai rămas puține luni pînă la sfîrșitul acestui an care a fost atît de rodnic în ce privește colaborarea culturală dintre țările noastre. În răstimpul care a mai rămas ne propunem să îndeplinim în proporție de sută la sută planul de colaborare culturală pe anul 1959 și să discutăm planul pe anul 1960. Sintem încredințați că vom contribui astfel la intensificarea relațiilor de colaborare științifică și culturală dintre Uniunea Sovietică și Republica Populară Romînă, la adîncirea și consolidarea prieteniei dintre popoarele noastre.

Moscova, 7 octombrie (prin telefon).

La telefon

N. Gribaciov

Bănuiam, firește, că Nikolai Gribaciov este solicitat din toate părțile să scrie, să povestească despre vizita tovarășului N. S. Hrușciov în S.U.A. Poet și ziarist, Nikolai Gribaciov l-a însoțit pe N. S. Hrușciov în călătoria sa în America, a fost martorul ocular al evenimentelor care au umplut de nădejde pe toți oamenii iubitori de pace.

Ca și cum ar fi continuat o discuție începută de mult, N. Gribaciov a înțeles de la primul cuvînt despre ce am vrea să vorbesc cititorilor noștri.

— Nikolai Matveevici, dv. ați luat parte la întîlnirea care a avut loc între Apus și Răsărit. V-am ruga...

— Am înțeles. Vă dați seama că e foarte greu să vorbești în cîteva cuvinte despre vizita lui Nikita Sergheevici. De altfel, nici în multe cuvinte nu poți epuiza totul, toate aspectele, pentru că sînt și lucruri pe care le va limpezi viitorul. În orice caz, un lucru e limpede și anume că vizita premierului sovietic în America înseamnă începutul unei ere noi în relațiile internaționale. Deși dialogul s-a dus între doi oameni, din aceasta au de cîștigat toate țările iubitoare de pace.

— Ce concluzii au tras, unul despre altul, Răsăritul și Apusul, cunoscîndu-se?

— Ați spus bine, cunoscîndu-se... Pentru că arma preferată a aceluia care în Apus așită „războiul rece” este clevetirea continuă a U.R.S.S. și a lagărului socialist, dezinformarea opiniei publice.

Sputnicii sovietici au deschis ochii (vă miră expresia, referindu-se la sputnicii? Acesta-i adevărul!) opiniei publice americane. Vizita lui N. S. Hrușciov, căldura sa omenească, sinceritatea sa, felul cinstit și deschis de a înfățișa adevărul despre U.R.S.S. și lagărul socialist au zdruncinat temelii propagandei antisovietice.

Rezultatele cunoștinței?

După înșeși declarațiile presei americane, niciodată America nu a trăit momente asemănătoare; nici o dată pînă la această vizită nu a fost nevoită să arunce la gunoi atîtea păreri false, și atîtea prejudecăți despre U.R.S.S. și lagărul socialist. Sfișierea cortinei de fier a propagandei antisovietice și antisocialiste, iată unul dintre rezultatele cele mai evidente ale întîlnirii.

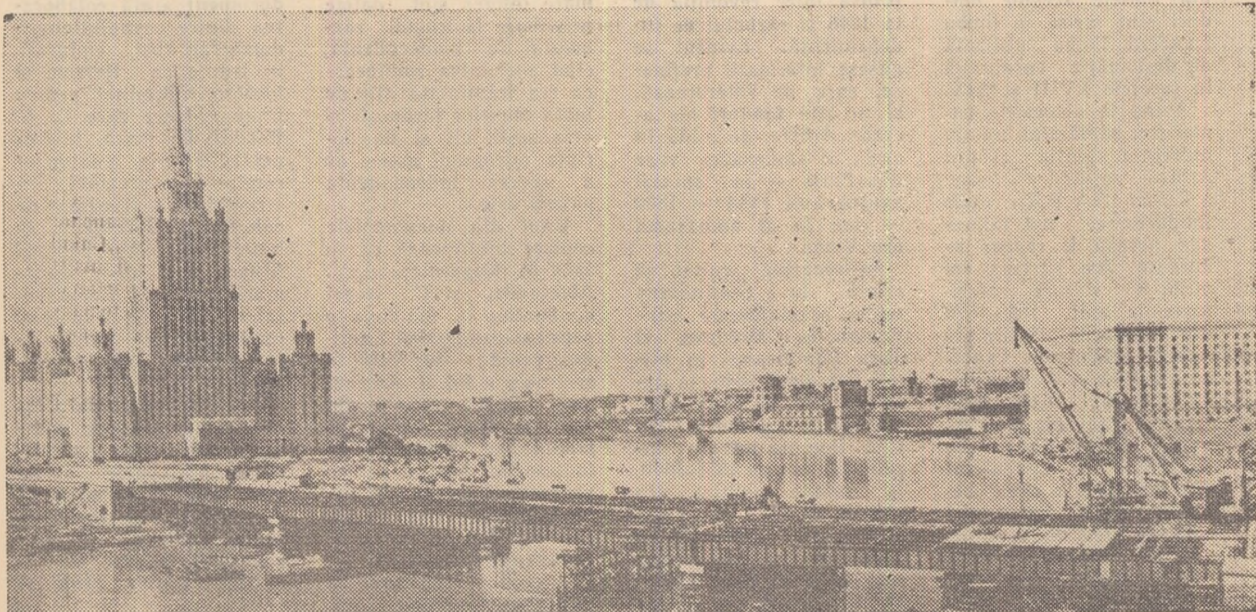
— Și cum v-au întîmpinat prietenii la întîlnire?

— Poporul nostru a urmărit cu emoție și cu interes călătoria lui N. S. Hrușciov, de-a lungul Americii. S-a bucurat de felul demn, înțelept și spirital cu care l-a reprezentat conducătorul său. Poporul sovietic l-a întîmpinat pe N. S. Hrușciov cu ovații care au răsunit pe tot pămîntul sovietic, de la Oceanul Pacific pînă la Marea Neagră.

Impresiile mele ca tovarăș de drum al lui Nikita Sergheevici, ca membru al suitei de ziariști și ca om sovietic coincid într-un tot cu ale întregului popor.

Norii care pînă mai ieri întunecau cerul încep să se destrame. Aceasta prevestește în mod vizibil timpul frumos pentru stabilirea căruia mai trebuie multe eforturi, dar care se întrezărește de pe acum.

Margareta Șipoș

Moscova, 1959

„AMICII U.R.S.S.”

Imi este încă viu în memorie evenimentul petrecut acum 25 de ani (22 octombrie 1934) la secția de notariat a Tribunalului Ilfov. Urma să se confere Asociației „Amicii U.R.S.S.” personalitate juridică. Revăd scena. Când i-a venit rindul dosarului cu pricina, președintele a început să-l frunzărească nervos. În sală era multă lume. Luind seama la încruntarea cu care magistratul purica documentele, câțiva spectatori schimbă între ei priviri îngrijorate. Iar caută președintele vreo chichiță ca să respingă cererea de legalizare. Ca luna trecută. Când a pretextat că nu-i susținută de un număr „constituțional” de semnatori prezenți, în carne și oase, în incintă.

Cei de față au zîmbit ironic. Știu că altul e motivul. Că el nu rezidă în neînsemnata formalitate ce putea fi pe loc soluționată. Slavă domnului, cetățeni gata să completeze numărul legal de iscălituri se aflau acolo berechet. Președintele nu s-a arătat de fel intransigent cu puțin înainte, chiar în dimineața aceea, când s-a grăbit să investească cu personalitate juridică și morală, niște ciudate asociații „culturale”, reprezentate doar printr-un avocat. Adevărat, avocatul era un cunoscut politician de dreapta. Cineva din sală a făcut o observație, nu fără indignare, amintind de campania cu care președintele și-a pus parafă pe cererea „Asociației sportive romino-germane”, pe aceea a „Amicilor Greciei”, pe aceea a „Femeilor europene”. Ca și cum asistența ignora caracterul... cultural al pomenitelor asociații: prima camuflind o oficină fasciștă ce opera cu svastică și lucrativ în lumea ringului și a turlului; secunda, funcționând mai de mult clandestin în strada Brezoianu, în chip de tripou patronat de prefectul poliției Capitalei; a treia, tutelând concursurile de frumusețe menite să reprezinte „miss-ele” naționale la varietățile din Malta și Marsilia. Față de aceste „nobile” așezăminte, ocîrmuirea burgheză era indulgentă, mărîmîmîmîm, ele îndeplinind o operă „merituoasă” în viața publică. În schimb, avea ce avea cu alte organizații. Cu cele democratice. Și printre ele, cu asociația „Amicii U.R.S.S.”, în al cărei program de activitate, apropierea de marea țară socialistă, vedea intenții „periculoase”, iar în persoana unora dintre membrii ei Siguranța identificase „elemente comuniste” care militau și în rîndurile celeilalte grupări: Asociația antifascistă.

A vroi să cuprinzi într-un articol de revistă, chiar numai acest singur capitol al convulsivei epoci, capitol ce se cheamă atît de frumos: Asociația „Amicii U.R.S.S.” e pretențios. Inițiată de P.C.R., ea făcea parte din angrenajul frămîntat al epocii, era o clapă din claviatura dialectică a Partidului. Prin cite metamorfoze nu trecuse, de la embrionalul cercurilor „Amicii U.R.S.S.” din București și Iași (1931) la Apariția cercurilor acestora a coincis cu organizarea Asociațiilor de prietenie cu U.R.S.S. în numeroase țări europene ai căror reprezentanți progresiști au pus încă în 1926, la Moscova, bazele Asociației Internaționale „Amicii Uniunii Sovietice”. În anul următor, tot acolo s-a ținut primul Congres, cu care prilej s-a definit scopul asociațiilor: „combaterea calomniilor debitate împotriva U.R.S.S., acțiuni de lămurire prin intruniri, presă, în fabrici și sindicate muncitorești, vizite în Uniune”. Această reuniune a stîrnit o puternică ru-

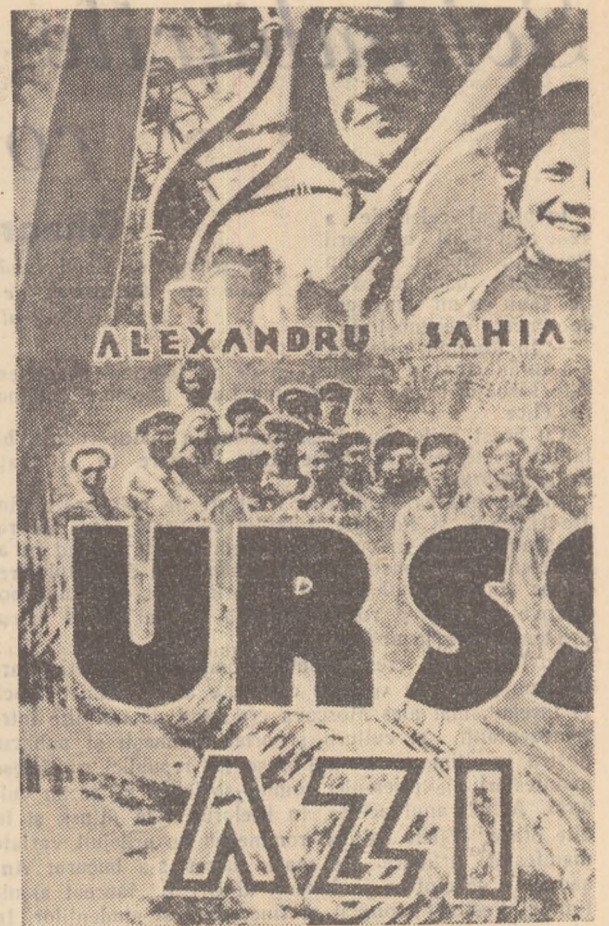
moare în toată lumea. O sumedenie de scriitori și oameni de știință din Franța, Anglia, Germania, Cehoslovacia, Italia, s-au dus să vadă la fața locului „experimentul sovietic”. Zeci de cărți au apărut, unele obiective, altele mai puțin, însă în majoritate răscoliitoare, fiind o mărturie nemijlocită asupra unui fenomen nou politic, economic și social ce nu mai putea fi contestat sau cocoloșit opiniei publice cinstite de pretutindeni. Unele din aceste lucrări au ajuns și în țara noastră, și au trezit interesul pentru sursa originală ce le-a inspirat — arta, știința, literatura revoluționară sovietică. Trei ani mai tîrziu — 1930 — al 40-lea congres întrunit la Esesen (Germania), la care au participat și câțiva delegați romini, reprezentanți ai Blocului muncitoresc țărănesc, a lansat un apel cerînd „a se mobiliza masele muncitorești ale tuturor țărilor contra ațîțătorilor la război și pentru apărarea victoriilor revoluționare ale poporului sovietic”.

În acest sens avea să se desfășoare și activitatea cercurilor și apoi a Asociației „Amicii U.R.S.S.” din România, care s-a constituit la 28 iulie 1934.

Intr-un manifest adresat „muncitorilor, țăranilor și intelectualiilor de la orașe și sate”, se făcea cunoscută constituirea Asociației precum și scopul ei programatic: cercetarea și cunoașterea Uniunii Sovietice prin organizarea de excursii, conferințe, expoziții, concerte, reuniuni sportive, publicarea în ziare și reviste a unei bogate serii de articole despre U.R.S.S. Această campanie a trezit un puternic entuziasm, concretizat în numeroasele adeviziuni trimise din toate colțurile țării, fie individual, fie colectiv. Incep să se formeze secțiuni în multe orașe, cu membri aparținînd celor mai diverse categorii sociale, ceea ce provoacă alarmarea organelor de Siguranță, care cer guvernului să ia măsuri urgente. Pentru a zădărnici alte eventuale șurubării procedurale ale tribunalului, Partidul dădu-se instrucțiuni ca la înfățișarea din 22 octombrie 1934, grupul semnatărilor, în număr de douăzeci, să nu fie recutat dintre cei „deochiați”. Această prevedere a dat de furcă președintelui și ne vine în minte nedumerirea sa la lectura cu glas tare a numelor de pe cererea de legalizare, la care răspundeau cu modestie din sală persoane nefigurînd în pomelnicul Siguranței și neavînd semnamentele fizice din fișele antropometrice. În cele din urmă a trebuit să cedeze. Acest fapt a fost, firește, întîmpinat cu furibunde atacuri dezlănțuite de cercurile și presa reacționară.

Asociația a desfășurat o bogată activitate, lărgindu-și din ce în ce mai mult cîmpul acțiunii ei. Filmele sovietice, teatrul, muzica, literatura, începeau a fi cunoscute și admirate. În același timp a avut loc și vizita lui Alexandru Sahia în Uniunea Sovietică, vizită ce avea să-i prilejuiască o carte vibrantă de entuziasm, prima carte despre U.R.S.S. publicată în România.

Ocîrmuirea burgheză nu contenea a pune bețe-n roate activității legale a Asociației. Astfel, a anulat pașapoartele delegației ce se pregătea să plece la Moscova pentru a participa la festivitățile aniversării Marii Revoluții din Octombrie. Și dat fiind că Asociația își continua cu mai intensă însuflețire misiunea, guvernul, cuprins de panică, o dizolvă pur și sim-

Coperta cărții lui Alexandru Sahia

plu la 25 noiembrie 1934, printr-un decret încadrat în prevederile stării de asediu din 1933, prelungit ad-hoc cu șase luni. Drept urmare, autoritățile dezlănțuie o strașnică prigoană, sediile organizațiilor sînt închise, se confiscă biblioteci întregi, mulți membri sînt arestați.

După dizolvare, zierele reacționare au pornit o înverșunată campanie împotriva muncitorilor și intelectualiilor progresiști, iar fițuica fascistă „Apărarea națională” cerea, nici mai mult, nici mai puțin, decît „exterminarea membrilor Asociației și dacă guvernul nu o va face, ne luăm noi această sarcină”.

Partidul Comunist Român a organizat în întreaga țară manifestări de solidaritate cu cei închiși, cercurile progresiste din străinătate au trimis telegrame de protest. Desființarea Asociației n-a însemnat stăvîlirea activității puse în slujba păcii și a legăturilor prietenești dintre popoarele romin și sovietic. Puțin timp mai tîrziu, a luat ființă „Societatea pentru întretinerea relațiilor culturale dintre România și Uniunea Sovietică”, care a avut printre fondatori nume consacrate pe tărîmul științei și culturii rominești. În ciuda condițiilor grele, ea a activat pînă în anul 1938, cînd a fost la rîndu-i desființată de autoritățile regimului burghezo-moșieresc.

F. Brunea-Fox

Congresul al II-lea al P.M.R. a dat istoricilor din țara noastră sarcina de a elabora un Tratat de istorie a Romîniei, a cărui lipsă se făcea tot mai mult simțită. Pentru îndeplinirea acestei importante sarcini, se utilizează toate lucrările anterioare, privind direct sau indirect istoria țării noastre, toate izvoarele publicate și, în măsura posibilității, o bună parte din izvoarele inedite ce se află în țară. Deoarece muzeele și arhivele din străinătate posedă colecții și fonduri în care se află piese cuprinzînd prețioase informații referitoare la trecutul patriei noastre, un număr de cercetători au fost trimiși în diferite țări să culeagă noi date. Autorul acestor rînduri a primit sarcina să studieze documentele ce au legătură cu țara noastră și care se află la arhivele din Moscova și Leningrad.

Avînd o veche tradiție, statul rus s-a îngrijit să păstreze bogatele arhive create de organele sale și care conțineau informații de cea mai mare importanță. Deoarece armata și diplomația Rusiei au luptat în repetate rînduri contra Imperiului Otoman, sub suzeranitatea căruia se afla țara noastră pînă la 1877, în arhivele sovietice se află numeroase izvoare, neutilizate încă, privind econo-

Documente noi despre istoria Romîniei

mia, politica și cultura poporului romin în secolele XVIII-XX. Pe de altă parte, colaborarea revoluționarilor romini și ruși după 1848, în special între 1875 și 1917, poate fi urmărită atît în fondurile arhivistice create de organele de stat ale vechii Rusii, cit și în fondurile și colecțiile organizațiilor revoluționare ruse și ale personalităților de seamă ale acestora — Lenin, Plehanov.

Dintre arhivele mari, care posedă fonduri și colecții conținînd date privitoare la istoria țării noastre, cele mai importante sînt Arhiva Centrală de Stat a Revoluției din Octombrie și a construirii socialismului, la Moscova, Arhiva Istorică Centrală de Stat din Leningrad, unde se găsește fondurile instituțiilor centrale ale Rusiei din secolele XIX și XX, Arhiva Istorică Centrală a Statului din Moscova, care posedă, între altele, fondurile conducătorilor politici și ai militanților sociali din Rusia în secolele XIX și XX, și Arhiva

politicii externe a Rusiei. La aceasta din urmă se află fondurile fostului Minister al Afacerilor Străine al Rusiei, între care fondurile ambasadelor, legațiilor, agențiilor diplomatice și consulatelor ruse din străinătate pînă la Marea Revoluție din Octombrie. O bună parte din piesele acestor fonduri sînt scrise în limba franceză, limba utilizată de diplomația europeană în secolele XVIII și XIX.

Avînd la dispoziție numai trei săptămîni, mi-am îndreptat atenția asupra Arhivei politicii externe a Rusiei (A.V.P.R.), unde fondurile ce mă interesează puteau fi repede abordate. Am parcurs cel puțin 45 dosare referitoare la anii 1848-1876 din fondurile intitulate Arhiva principală, Cancelariat, Ambasada din Constantinopol. Consulatul General (devenit apoi Agenția diplomatică) din București și Consulatul din Iași, fără a avea pretenția să fi văzut nici chiar un sfert din dosarele acestor fonduri pentru anii menționați. Cu toate acestea, am cules date prețioase, copiind unele documente în întregime și făcînd numeroase ex-

trase din altele, notînd totodată circa 2000 file de dosar pentru a fi microfilmate în vederea utilizării lor mai largi în viitorul apropiat. Informațiile culese completează datele din lucrările și izvoarele ce posedăm referitoare la istoria țării noastre în perioada cuprinsă între revoluția de la 1848 și războiul de independență. Evident, se găsesc informații prețioase, care ne interesează, și în alte fonduri ale acestei Arhive, de pildă în acela al ambasadelor ruse din Paris — în special pentru anii 1853 — 1862 — sau în al ambasadelor din Viena.

Informațiile culese se referă la continuarea luptei revoluționare anti-feudale în Moldova și Țara Romînească în primii ani după 1848, la acțiunea dusă de Rusia pentru sprijinirea unirii țărilor Rominești într-un singur stat în anii 1856-1859, la luptele politice din timpul domniilor lui Cuza și din anii 1866-1876 în România, la pregătirea războiului de independență. Un întreg dosar de citeva sute de file cuprinde rapoartele lui C. Basily, reprezentantul Ru-

siei în Comisia organizată de Congresul de la Paris pentru cercetarea situației economice, sociale și politice a Țărilor Rominești și a dorințelor moldovenilor și muntenilor în legătură cu reorganizarea și unirea Moldovei și Țării Rominești într-un singur stat. De cel mai mare interes sînt datele privitoare la ajutorul războiului de independență, cînd societatea rominească era frămîntată atît de lupta maselor țărănești și orășenești, cit și de dorința întregului popor de a cuceri independența patriei sale.

Unul din documentele copiate informează că în 1850 M. Kogălniceanu, V. Alecsandri și C. Negri conduceau în Moldova o acțiune clandestină anti-boierească; în altul, o scrisoare a lui G. Adrian, unul dintre exilații din 1848 la Brusa, relatează modul de organizare a luptătorilor romini pentru progres. Deosebit de valoroase sînt informațiile cuprinse într-un raport al consulului general rus din București, referitoare la atitudinea cercurilor politice din București față de lovitură de stat de la 2 decembrie 1851 a lui

Ludovic Bonaparte, președintele celei de a doua republici franceze. Boierii conservatori au salutat acest eveniment „...ca începutul unei ere noi” și sperau că „demagogia” își va pierde șansele de succes, pe măsură ce „...o ordine a lucrurilor stabilă și regulată va fi așezată în Franța...” În rîndurile tineretului, printre care erau „...mulți adevărați ai ideilor anarhice...” știrea despre lovitură de stat din Franța a fost primită „...dintii cu neîncredere și apoi cu o descurajare vizibilă, ca o lovitură dată proiectelor revoluționare...” Un alt document arată colaborarea dintre revoluționarii democrați ruși, emigrați, în frunte cu Herzen, și luptătorii romini pentru progres, între care C. A. Rosetti. Un mare interes pentru istoria legăturilor romino-ruse prezintă instrucțiunile trimise de cancelarul Gorceakov, în iunie 1876, către baronul Stuart, noul agent diplomatic rus la București, întemeiate pe principiul unei temeinice bunăvoințe a Rusiei față de România.

Acestea sînt numai cîteva din numeroasele informații noi culese din fondurile arhivistice sovietice, care ne vor ajuta să clarificăm unele părți mai puțin cunoscute ale istoriei țării noastre în perioada dintre 1848 și 1878.

Conf. univ. Vasile Maciu

Ședința Consiliului General A. R. L. U. S.

(Urmare din pag. 1)

Cronica
muzicală

Oraja elapelor lui Ghilels

sovietice, precum și lupta Uniunii Sovietice pentru menținerea și consolidarea păcii, pentru destinderea încordării în relațiile internaționale. În acest scop, la casele prieteniei, în casele de cultură și cluburile întreprinderilor, în săli publice, la căminele culturale și în școli se vor organiza numeroase conferințe, simpozioane, expoziții, seri literare și muzicale și alte acțiuni consacrate realizărilor obținute în dezvoltarea economiei, științei și culturii în marea țară care construiește comunismul. Printre manifestările principale ale Lunii prieteniei romino-sovietice sunt prevăzute: Festivalul filmului sovietic, Săptămâna cărții sovietice, Săptămâna teatrului și muzicii sovietice, deschiderea în Capitală și în alte orașe din țară a numeroase expoziții ca „Arhitectura sovietică”, o expoziție consacrată relațiilor de prietenie romino-sovietice, de-a lungul celor 15 ani care au trecut de la eliberarea țării noastre, expoziții consacrate realizărilor U.R.S.S. în primul an al îndeplinirii septenatului etc.

În cursul Lunii prieteniei vor avea loc manifestări consacrate aniversării a 25 de ani de la constituirea Asociației „Amicii U.R.S.S.” și 15 ani de activitate a A.R.L.U.S.-ului. În colaborare cu O.N.T. Carpați, A.R.L.U.S.-ul va organiza în Luna prieteniei o nouă excursie turistică în U.R.S.S., cu prilejul căreia un mare număr de muncitori, intelectuali, activiști ai A.R.L.U.S.-ului și ai altor organizații obștești vor călători la Moscova cu un avion „TU-104”.

Vor avea loc de asemenea numeroase manifestări sportive printre care „Ștăfeta prieteniei” și crosul „Să întîmpinăm 7 Noiembrie”.

Și în anul acesta, în Luna prieteniei ne va vizita țara o delegație de oameni de cultură din Uniunea Sovietică. De asemenea teatrul „Mossoviet” și o serie de cunoscuți artiști sovietici vor prezenta spectacole, concerte și recitaluri în București și în alte orașe ale țării.

Pe marginea dării de seamă a planului de sărbătorire a Lunii prieteniei romino-sovietice au luat cuvîntul tovarășii acad. Șt. Milcu, Octav Livezeanu, acad. Gh. Ionescu-Sisești, Ilca Melinescu, scriitorul Cicerone Theodorescu și prof. Traian Gheorghiu, membru corespondent al Academiei R. P. Romîne.

Tov. Marin Florea Ionescu, vicepreședinte al Consiliului General A.R.L.U.S., a dat citire propunerii pentru convocarea în conformitate cu prevederile Statutului Asociației, la sfîrșitul lunii octombrie, a celui de-al V-lea Congres A.R.L.U.S. Propunerea a fost adoptată în unanimitate de Consiliu.

Acad. prof. P. Constantinescu-Iași a rostit apoi cuvîntul de încheiere a ședinței.

De vorbă cu Iuri Miliutin

aceea am încercat să canalizez discuția pe probleme generale, spre a ajunge la particular.

— Care sînt problemele actuale ale operetei sovietice?

— Iată o întrebare dificilă, la care nu aș putea răspunde în cîteva minute. Și nu vreau să renunț la plăcerea de a vizita capitala dv. despre care mi s-a spus că este o grădină înflorită, că are clădirile albe ce zimbesc parcă oaspeților, că... Totuși, într-o propozițiune vă răspund: să reflecte cit mai sincer și mai exact viața!

— Cunoșteți opereta romînească?

— Am avut ocazia să asist la spectacolele Teatrului d-voastră date la Moscova, cu prilejul turneului de acum un an. Cel mai bun spectacol, care m-a impresionat profund, a fost „Lăsați-mă să cînt” de Gherase Dendrino. Am văzut această operetă și în montarea teatrului din Dresda, cînd lucrarea împlinise 100 de spectacole. Am revăzut-o apoi cu plăcere și în interpretarea colectivului din Odesa, cînd a obținut premiul întîii la concursul teatrelor lirice de la Moscova. Cred că folosirea folclorului românesc atît de bogat, în genul operetei, vă conferă un parfum de o savuroasă originalitate.

— Dar fiindcă ați putut clasifica oarecum opereta noastră, care vi se pare cea mai bună lucrare din creația dv?

— „Trembita”, mi-a răspuns zîbind. Dar... unul compozitor toate lucrările îi sînt la fel de dragi! Și fiindcă d-ta ai pus pînă acum întrebări, iar eu am răspuns, dă-mi voie — în încheiere — să ne schimbăm rolurile!

Cui să dăruiesc un modest cadou pe care l-am adus poporului român: banda de magnetofon a înregistrării operetei „Sărutul Ceanitei”?

— Uniunii Compozitorilor, fiindcă de aici va lua calea Radioului, Electrecordului, Teatrelor de Operetă, marelui public. Aici este „inima” muzicii. S-a luminat la față, de parcă i s-ar fi luat o piatră de pe inimă. Așa sînt toți creatorii care doresc ca opera lor să ajungă pe drumul cel mai scurt la sufletul auditorilor.

C. V.

DICTIONAR MUZICAL

În curînd, editura „Marea Enciclopedie sovietică” din Moscova va scoate de sub tipar un Dicționar enciclopedic muzical care va cuprinde o vastă documentare în legătură cu teoria și istoria muzicii, stilurile, școlile și curentele muzicale etc. Lucrarea va însuma peste patru mii de termeni și va avea mai bine de patruzeci de coli de tipar.

După cum anunță presa sovietică de specialitate, de lucrări similare se vor putea bucura nu peste mult timp și iubitorii de teatru și cinema. Dicționarul teatral va avea patru volume, iar fiecare volum va înmănunchia un număr de 3500 de articole referitoare la cele mai diverse aspecte ale artei teatrale. La alcătuirea acestui Dicționar lucrează aproape trei sute de autori.

Se află de asemenea în pregătire și un Dicționar cinematografic, într-un volum, sub redacția regizorului Serghei Iutkevici.

În epoca noastră atît de avansată în ouceriri tehnice chiar și în domeniul artei, mi se pare oarecum nepotrivit a mai spune despre un virtuoz că mai are probleme de tehnică. Artistul contemporan trebuie să dispună de un bagaj de cunoștințe profesionale atît de avansate încît de la prima vedere să învingă orice lucrare clasică sau romantică, iar după o simplă citire să interpreteze o piesă contemporană. Dacă Liszt și Paganini făceau „senzație” în veacul trecut cu piesele de mare dificultate cîntate la prima vedere, în secolul nostru nici un mare pianist sau violonist nu ne-ar mai putea ului cu aceste „calități” exclusive. Tocmai faptul că artiștii mai sus amintiți nu au dispus numai de asemenea daruri, ci au subordonat tehnica în sprijinul reliefării conținutului, a determinat istoria să le rețină numele pînă azi. De aceea, auditorul contemporan nu mai pare impresionat de simplul artificiu tehnic și caută prețutendeni muzica. Un artist care merită a fi judecat de la înălțimea marilor virtuozii ai timpului nostru rămîne fără îndoială pianistul sovietic Emil Ghilels.

Recitalul său de la Ateneu poate că nu a satisfăcut pe amatorii de „programe clasice”. Emil Ghilels a pus accentul pe muzică modernă. Dacă a introdus la început un Bach (*Arie cu variațiuni în stil italian*) și un Schubert (*Impromptu în fa minor op. 142*) s-a ferit de „repertoriul tip”, tocmai spre a evita obișnuitele comparații. Cine îl cunoaște mai îndeaproape pe oaspețele sovietic (fie din concerte, fie după înregistrări pe discuri) poate găsi o explicație plauzibilă unui asemenea program. De altfel, unele concluzii se conturează destul de limpede din însăși maniera de interpretare a lui Kabalevski (*Sonata nr. 2 op. 45*) și Stravinski (*Scene din baletul „Petrușka”*) în raport cu Bach și Schubert.

Emil Ghilels este un temperament vulcanic, clocolitor, care vrea să stăpînească pianul cu toată ființa sa. O piesă liniștită, un contrapunct la două sau trei voci, o trecere lentă de la un capăt la celălalt al claviaturii pianului, nu-l satisfac. Simți cum se avîntă și se bucură sufletește cînd după o variațiune simplă într-un *adagio* de Bach, i se oferă posibilitatea unui *forte*, unui *animato*, unui *crescendo* în variațiunea următoare. Seta de sonoritate amplă îl stăpînește vizibil pe Ghilels și aceasta explică în bună măsură afinitatea sa față de muzica modernă, începînd de la Ceaikovski și Rahmaninov.

Emil Ghilels uimește priu temperamentul său muzical, pe care îl risipește cu dărnicie.

Fără îndoială că *Sonata* de Kabalevski și unele scene din „*Petrușka*” de Stravinski (*Dans rus, Petrușka, Carnavalul*) ne vor stăpîni multă vreme amintirea. Forța sunetului la Ghilels are sonorități de orgă. De aici, cîntul său teluric, care subjugă pe ascultători. Într-un articol publicat de Kogan acum cîțiva ani în „*Sovetskaia Muzika*”, autorul compara maniera de interpretare a pianistului sovietic cu „acea înclăștare a leului”, care se aruncă cu furie asupra pradei. Nu vrem să fim greșit înțelegi, iar cineva să tragă concluzia că Emil Ghilels în „*Imaginile*” de Debussy sau „*Impromptu*”-ul de Schubert nu a găsit momentele de liniște cerute de lucrări. Însă pînă și *pianissimo* la Ghilels au suficientă consistență sonoră, spre a nu-l obliga pe auditor să-și citească urechea la „rafinamente” deseori căutate. De aici socotim că rezultă arta profund robustă, directă care-l unește pe solist de public chiar de la începutul recitalului.

Este greu în fața unui asemenea program să deslușim întreaga personalitate a oaspetelui. Absența unui Beethoven, Chopin și Liszt din repertoriul unui pianist, te lipsește adeseori de unele puncte de sprijin. Mărturisim că am simțit în variațiunile lui Bach o reținere și o pondere satisfăcătoare poate pentru stil, dar oarecum artificială pentru sentiment. Mult mai frumos a sunat Schubert, deși romantismul compozitorului vienez capătă sub degetele pianistului sovietic mai degrabă concentrare de efuziune lirică decît visare. Pe linia mersului ascendent, prima parte s-a încheiat cu dramatica *Sonata* a lui Kabalevski, unde Emil Ghilels și-a desfășurat toată gama cunoștințelor și posibilităților sale interpretative de la perlage fine (*Andante sostenuto*) pînă la acorduri „mușcate” de o forță neobosită (*Festivamente*), de la jocuri de pedale cu suprapuneri de sonorități cuceritoare, pînă la treceri brusce de nuanțe. „*Imaginile*” de Debussy au sunat cu o rară plasticitate, în timp ce fragmentele din „*Petrușka*” au constituit o adevărată revelație de maturitate artistică, de realism în interpretare.

Recitalul lui Emil Ghilels a constituit un eveniment care depășește începutul unei stagiuni atît de promițătoare. Este o dovadă a înaltei măiestrii la care s-a ridicat școala pianistică sovietică, este un exemplu de seriozitate, talent și maturitate artistică și trebuie să fim fericiți că am putut asculta asemenea virtuozii ce fac cîinste epocii noastre.

Viorel Cosma

Poposit pentru prima oară pe meleagurile Capitalei noastre, compozitorul sovietic Iuri Miliutin a fost plăcut surprins de orașul însoțit, de bulevardele largi și de oamenii săi, vioși și optimiști.

— Ce vă interesează cel mai mult la noi?

— Totul. Dar, bine înțeles, muzica romînească contemporană. Aș dori să cunosc bine tineretul și lucrările lui.

— Ce vă îndeamnă la aceasta?

— Munca de îndrumare pe care o desfășor la Uniunea Compozitorilor Sovietici în cadrul secției de cîntece de masă. Sînt președintele acestei secții și am un strîns contact mai ales cu tinerii creatori. Avem o generație nouă foarte talentată care s-a alăturat cu entuziasm drumului parcurs de maeștri consacrați ca Dunaievski, Soloviov-Sedoi, V. Zaharov, V. Muradeli, Lepin, Mokrousov, Alexandrov și alții.

— Dar în afara obligațiilor obștești, ce preocupări speciale aveți?

— Lucrez acum la o nouă operetă pe libretul lui Ziskind: „Sărutul Ceanitei”. La baza acestei lucrări stă ideea nobilă de înfrățire, de solidaritate a artiștilor care palpită sub cupola plină de neprevăzut a circului. Concepțiile diferite de viață ale unui clown sovietic față de un coleg străin nu-i împiedică totuși ca pînă la urmă cei doi slujitori ai artei să se lege sufletește prin acest miraculos limbaj comun: arta.

— Din punct de vedere muzical, ce probleme noi v-ați pus?

— Să tratez cu mult lirism un subiect atît de gingaș. Să înving prin muzică dificultățile exprimării scenelor umoristice. Să conturez cit mai clar genul operetei contemporane, în formele ei specifice.

— Ați mai scris ceva de la ultima lucrare cunoscută la noi, „Sărutul Ceanitei”?

— Anul trecut s-a reprezentat pe scena Teatrului de Stat de Operetă din Moscova „Lampioane, lampionașe”.

Modestia lui Iuri Miliutin îl împiedică să-mi vorbească mai mult despre propria lui operetă. De

ASALTUL COSMOSULUI

Etapa a patra...

Pretutindeni în lume există tradiția aniversărilor. Cînd își sărbătorește prietenii, oamenii ridică un pahar cu vin. Cînd sărbătorește un eveniment deosebit ei îl cinstesc cu salve de salut. Dar cînd e vorba de o asemenea aniversare ca aceea a primului corp lansat de pe Pămînt în Cosmos? Evenimentul capătă desigur proporții mărețe — la el participă toți oamenii, toate popoarele și nici un gest nu poate depăși gestul oamenilor sovietici: ziua de 4 octombrie 1957 — cînd a fost lansat cel dintîi satelit artificial din istoria Pămîntului — a fost sărbătorită la 4 octombrie 1959, prin lansarea celei de-a treia rachete cosmice!

Se pare că oamenii au înțeles întotdeauna mult mai bine vremurile lăsate în urmă. S-ar putea ca și epoca noastră — cu toate luminile și umbrele ei să fie mai bine înțeleasă de generațiile viitoare. N-avem — de foarte multe ori — răgazul să privim în jur: prefecției îi urmează o altă prefecție și mai adîncă, construcției îi urmează o altă construcție și mai înaltă, pasului cutezător în Cosmos îi urmează alți pași și mai cutezători...

Omului îi sînt — și îi vor fi întotdeauna caracteristice neastîmpărul căutărilor, cutezanța, îndrăzneala, dorința de a forța necunoscutul, de a desțeleni mereu drumuri noi. În secolul XV Columb a căutat drumuri noi spre Indii și a descoperit America. În secolul XX cercetătorii au căutat să afle grosimea ghețurilor arctice și au descoperit, și ei, un nou continent. Savanții prevăd de pe acum: căutînd noile drumuri spre universul mare, oamenii își vor îmbogăți propriul lor univers cu teorii și cunoștințe noi, care, chiar dacă vor răsturna multe din teoriile și cunoștințele considerate atît de solide pînă acum, vor avea marele merit că-i vor apropia pe oamenii adevăr... Nu există nici o primejdie reală că oamenii nu vor fi capabili să cuprindă cu mintea descoperirile pe care le fac, că nu vor putea să țină ritmul cu epoca lor. Firește, vom continua să iubim și să ascultăm muzica, să mîngîiem copiii și să trimitem celor dragi flori, dar le vom face pe toate cu sentimentul că pe lingă toate aceste lucruri pe care generațiile de dinaintea noastră le-au considerat obișnuite, sîntem — și încă cum sîntem! — în stare și de lucruri neobișnuite!

Pînă acum noțiunea de laborator era cît se poate de precisă: nici un savant nu lucra într-un laborator care e azi aici și mîine la zece mii de km depărtare. Pentru prima oară — sub ochii noștri încă uimiți — oamenii sovietici au creat un laborator călător în spațiile siderale, pe care îl poți urmări nu la zeci ci la sute de mii de km depărtare...

Pînă acum eram împăcați cu gîndul că discul lunar ne ascunde acea parte a sa pe care nimeni n-a văzut-o niciodată. Pentru prima oară — laboratorul cosmic sovietic va înconjura Luna, și va face fotografiile unice pe care le va transmite apoi pe Pămînt. Ochii noștri vor vedea ceea ce nici una din generațiile trecute n-a văzut. Mintea noastră va pricepe ceea ce nici una din generațiile trecute n-a priceput. Săltăm astfel în proprii noștri ochi, ne ridicăm astfel în propria noastră minte! Și nu vom uita niciodată: cel ce a făcut posibil acest salt a fost comunismul deschizător de drumuri noi!

După ce acum doi ani comunismul a făcut primul pas în Cosmos, el a mai făcut într-un răstimp scurt (730 de zile!) încă trei pași uriași: prima rachetă cosmică sovietică a devenit cea dintîi planetă artificială a sistemului nostru solar; a doua rachetă cosmică sovietică a fost cel dintîi corp de pe Pămînt care a atins Luna; cea de-a treia rachetă sovietică a devenit primul laborator lansat în spațiul cosmic. Aceasta a fost ceea ce savanții au denumit „etapa a patra”. Și acum? Toți așteaptă cu răsuflarea tăiată etapa următoare: dacă aceasta va însemna prima călătorie a unei ființe vii în spații în care nici o ființă vie n-a călătorit încă pînă acum?

Unii afirmă că oamenii nu pot prevedea consecințele cuceririi spațiului cosmic. Dar consecințele sînt pe deplin previzibile: omul va părăsi Pămîntul, va străbate spațiul sideral, se va stabili pe alte planete pe care le va popula, apoi, le va folosi și pe acestea drept trampuline pentru noi salturi în univers, spre stele, spre alte sisteme solare, mereu tot mai adînc și mai adînc în oceanul fără margini care ne înconjoară...

După ce va fi asigurată fericirea pe Pămînt, oamenii vor putea părăsi planeta pe care s-au născut, dacă ea li se va părea o locuință prea mică. Acolo, în universul care-și va dezvălui una cite una tainele, vom lucra, acolo vom visa, acolo vom duce scînteia geniului nostru. Se zice că văzut de pe alte planete cerul este negru. Il vom face să strălucească. Se zice că pe alte planete nu există atmosferă. O vom duce cu noi (evident după ce o vom purifica de miazmele „războiului rece”). Se zice că pe alte planete nu există viață. O vom face să existe: acolo unde se află fanionul cu secera și ciocanul (și cine se mai îndoiește azi că tocmai secera și ciocanul vor fi semnele vestitoare ale sosirii omului pe alte planete?) acolo viața își va găsi împeluoasă, nestăvilită, din toți porii. Vom străbate drumul și apoi vom trece ștafeta generațiilor viitoare. Iar lor le va părea rău că n-au trăit începutul și vor sărbători în felul lor (cine-l poate prevedea?) etapele: etapa întâia 4 octombrie 1957, etapa a patra 4 octombrie 1959...

Radu Țiulescu

Nu s-au stins bine ecorile lansării rachetei sovietice care a atins suprafața Lunii și oamenii de știință sovietici au realizat un nou tur de forță: zborul circumlunar.

Zborul circumlunar este o problemă mult mai complicată decît lansarea unei rachete care să atingă Luna. Dificultățile se referă în special la realizarea elementelor de calcul în punctul de încetare a funcționării motoarelor rachetei. Pentru executarea zborului circumlunar există, din punct de vedere teoretic, două traiectorii. Prima este o elipsă al cărei apogeu se află la o distanță mai mare decît distanța Pămînt-Lună. În acest caz, racheta intersectează orbita Lunii într-un anumit punct. A doua posibilitate prevede intersectarea rachetei cu orbita Lunii pe o traiectorie în formă de „opt”, datorită acțiunii cîmpului gravitațional lunar. Indiferent de posibilitatea aleasă, problemele ce se cer a fi rezolvate sînt la fel de complicate. Momentul lansării rachetei dintr-un anumit punct de pe suprafața Pămîntului trebuie să corespundă cu o anumită poziție a Lunii, care se mișcă pe orbita ei la 363.000 km de suprafața Pămîntului (cît a fost între 2—4 octombrie

O realizare epocală

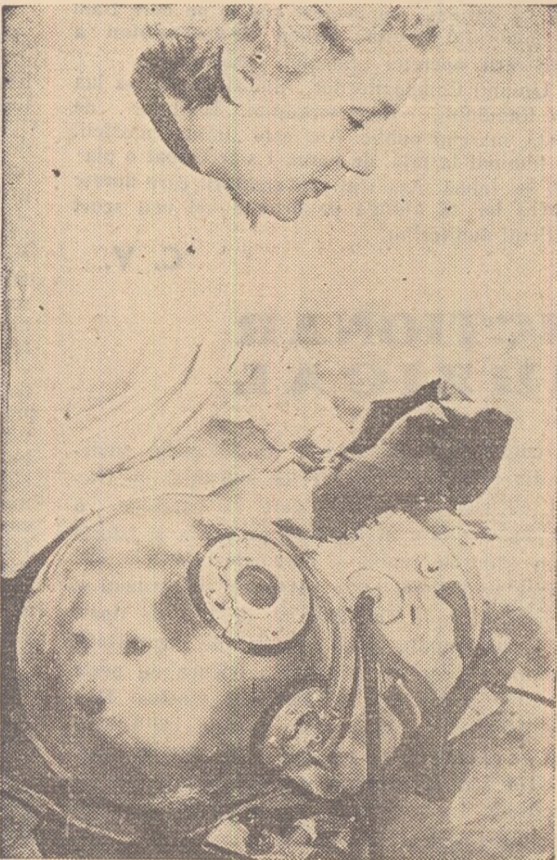
1959) cu o viteză de aproximativ 1000 m/s. Din clipa lansării, cele câteva trepte ale rachetei funcționează succesiv. Porțiunea parcursă de rachetă, cît timp funcționează motoarele-rachetă, este periauda activă a traiectoriei. Pentru ca încercarea să reușească, viteza rachetei trebuie să aibă o anumită valoare și o direcție precis determinată. Erorile admisibile în acest caz sînt mult mai reduse decît în cazul lansării unei rachete destinate să atingă suprafața Lunii. Aceasta se explică prin împrejurarea că, pentru atingerea Lunii, viteza de zbor poate fi obținută cu o eroare care determină întîrzierea sau depășirea momentului teoretic de întîlnire în centrul discului lunar cu aproximativ o jumătate de oră. De aceea și viteza în momentul lansării poate fi realizată cu o eroare de aproximativ 35 m/s în plus sau în minus. În cazul zborului circumlunar, calculul vitezei în punctul de lansare trebuie să țină seama nu numai de timpul exact al sosirii în regiunea fixată dar și de forța de atracție a Lunii, care trebuie să fie destul de mare spre a ține racheta și a o reține în cîmpul de atracție gravitațional.

După efectuarea zborului circumlunar la o înălțime minimă de Lună de 7.000 km, stația automată interplanetară lansată la 4 octombrie 1959 poate să se transforme într-un satelit al Pămîntului cu o orbită eliptică, neobișnuit de alungită, a cărei axă mare va atinge 400.000 km.

Unul din elementele cele mai interesante ale zborului circumlunar este faptul că transmiterea informațiilor de pe bordul stației automate interplanetare se va efectua în emisiuni zilnice de cîte 2—4 ore, comandate de pe Pămînt de la un centru de coordonare și calcul.

Se poate presupune cu deplin temei că fotografiile unice ce vor fi realizate de pe suprafața Lunii încă neobservată de nici un pămîntean, vor fi transmise cu succes de aparatul radiotehnic automat la întoarcerea stației spre Pămînt. Ceea ce va permite formularea unor concluzii mai apropiate de realitate în ceea ce privește satelitul nostru natural, Luna. Zborul circumlunar a fost realizat; vechiul vis — zborul oamenilor spre spațiile siderale — e pe cale să devină realitate.

ing. M. N. Dorobanțu

Cătușă Olvainaia e pregătită pentru un nou zbor, în cosmos

IN CURIND VA ZBURA

Crearea rachetelor cosmice necesită cercetări complicate în mai diverse domenii de știință: în matematică, mecanică, fizică, chimie, metalurgie, astronomie etc.

Să luăm, de pildă, motorul rachetei. Eficiența lui sporește dacă crește temperatura combustiei; pe de altă parte randamentul motorului este, însă, limitat de temperatura pe care o poate suporta construcția. Iată de ce constructorii de rachete au nevoie de materiale rezistente la temperaturi înalte, dar rezist un răstimp, relativ, scurt. La prima vedere lucrul poate părea că dar el devine lesne de înțeles dacă ne gîndim că motorul unei rachete cosmice funcționează numai timp de cîteva minute, adică ta vreme cît îi trebuie acesteia ca să depășească zona de gravitație a Pămîntului. De aceea motoarele cosmice nu necesită rezistență îndelungată, cum au nevoie, de pildă, turbinele care funcționează un mare număr de ani.

Viteza și distanța de zbor a rachetelor depind în mare măsură de raportul dintre greutatea construcției și greutatea carburantului. Au trebuit create, prin urmare, materiale ușoare, rezistente, spre a asigura elasticitatea și durabilitatea pereților subțiri la temperaturi normale și la temperaturi joase.

Pînă nu de mult se socotea că procesul de zbor e relativ simplu se credea că după ce a învins atracția Pămîntului, nava intră într-un spațiu vid, în care acționează numai legea gravitației universale. Prin urmare, toate calculele erau privite printr-o priză pur matematică. Iată însă că sateliții artificiali ai Pămîntului au dovedit marile înălțimi nu sînt un spațiu vid; ele cuprind o materie cu cîtă destul de densă. Analiza dinamicii acestor zboruri ne-a permis să descifrăm o seamă de proprietăți ale acestui mediu, cu și atmosferă. Exigențele de precizie ale zborului cosmic sînt funcție de rezolvarea multor probleme, cum ar fi cele legate de mecanica aparatelor de comandă și de stabilitatea deplasării în spațiu.

Iată numai cîteva dintre principalele probleme de mecanică metalurgică de care s-au lovit și se lovesc încă constructorii rachetei.

Aselenizarea containerului rachetei sovietice dovedește o mai mult că savanții, constructorii, inginerii, tehnicienii și muncitorii sovietici rezolvă cu succes cele mai variate și mai complexe probleme de cosmonautică.

Întreaga lume a recunoscut performanța realizată de știința sovietică în ce privește greutatea sateliților lanșați în U.R.S.S. „Luna II” se caracterizează prin faptul că cea de a doua viteză cosmică este imprimată unei rachete mari, adică unui aparat capabil să efectueze un zbor independent. Greutatea utilă pe care o are pe bord „Lunik II” demonstrează că racheta poate transporta aparate foarte variate, precum și să catapulteze spre Pămînt o parte din acest aparat. În consecință, devine posibilă o aselenizare normală, deoarece energia ultimelor trepte a rachetei poate fi folosită pentru frînarea zborului în timpul aselenizării.

De la prim

Zilele acestea s-au împlinit doi ani de la lansarea de către Uniunea Sovietică a primului satelit artificial al Pămîntului. La 4 octombrie 1957 savanții, inginerii și muncitorii sovietici au realizat o performanță epocală: pentru prima oară în istoria omenirii ei au reușit să trimită în Cosmos un corp artificial, care a devenit pentru o perioadă de timp un nou corp ceresc, un satelit al Pămîntului. Din clipa aceea cuvîntul rusesc „sputnik” a intrat în uzul tuturor oamenilor, căpătînd o circulație universală.

Chiar de la bun început, cu ajutorul primului satelit artificial al Pămîntului, au fost rezolvate probleme științifice de mare importanță. A putut fi urmărită trecerea prin ionosferă precum și absorbirea de către aceasta a undelor radio emise de aparatele satelitului, ceea ce a contribuit la elucidarea unor proprietăți ale atmosferei Pămîntului. Observațiile legate de zborul satelitului au permis savanților să ajungă la concluzii extrem de interesante despre densitatea atmosferei la mari înălțimi.

Unul din principalele obiective urmărite cu ocazia lansării primului satelit artificial al Pămîntului era studierea condițiilor fizice care iau naștere în cursul mișcării corpurilor cu viteze cosmice la înălțimi diferite.

La mai puțin de o lună după aceea, la 3 noiembrie 1957, a

fost lansat cel de al doilea satelit artificial al Pămîntului. Obiectivul avut în vedere studiarea posibilității de a sta în Cosmos ființe cu o tură fizică superioară. În scop, în containerul satelitului artificial, a fost introdusă cătușă Laika, cel dintîi animal monau. Rezultatele cercetărilor biofizice s-au îmbinat cu succes cu dierea naturii razelor cosmice.

Trebuie să menționăm că prin dimensiunea, cît și greutatea lor, sateliții sovietici au întrecut cu mult pe americani.

Giganticul satelit sovietic o greutate de 1.327 kilograme lansat la 15 mai 1958, este un întreg laborator cosmic bine echipat. Pentru a înțelege mai ușor marea lui însemnătate științifică vom prezenta pe scurt satelitul și aparatul de studiu pe care îl poartă. Satelitul a fost construit în conformitate cu planurile elaborate de Unia Sovietică pentru Anul Internațional.

Rezultatele cercetărilor efectuate cu ajutorul celui de al treilea satelit artificial al Pămîntului, sînt extrem de interesante, dar poate cel mai important este descoperirea cerului de radiație existente în atmosfera Pămîntului. S-au făcut, de asemenea, cercetări substanțiale în ceea ce privește cîmpul magnetic al Pămîntului la mari înălțimi. O atenție deosebită merită și cercetările directe efectuate

ULUI CONTINUA

OMUL I COSMOS!

mare însemnătate este și constatarea că materia cosmică nu orează aparatul de zbor. Temerile în acest sens s-au dovedit neîntemeiate. Rachetele au rămas ermetic închise pînă la ca-șă încă temperatura necesară a putut fi menținută în tot l zborului. Din acest punct de vedere, zborul omului pe un rrp ceresc a devenit posibil.

em de importanță este și folosirea pentru prima oară a alti-lui lunar. Se știe că altimetrul este un aparat care indică mea zborului; datele comunicate de el sînt foarte prețioase. strind înălțimea zborului în diversele etape ale acestuia, apa- permite savanților care cunosc viteza rachetei, să calculeze aselenizării lui precum și puterea de rezistență a mediului e se află.

a gravitației pe suprafața Lunei este de șase ori mai mică pe Pămînt; tot de atîtea ori sînt mai ușoare și obiectele. ncîi ultima treaptă a rachetei cosmice ar fi cîntărit pe Lună tonă și jumătate, ci numai 250 de kilograme, avînd o rezervă ergie neconsumată. Pentru lansarea unei rachete de pe Lună Pămînt, va trebui să i se transmită o energie de douăzeci și de ori mai mică decît în cazul operațiunii inverse. Raportul lestul de mare și, în consecință, în scopul de care aminteam ar fi folosită energia neconsumată a ultimei trepte a rachetei.

la lansarea ei spre Lună racheta trebuie să dezvolte o viteză ș de unsprezece kilometri pe secundă, la operațiunea inversă fi suficientă o viteză de doi kilometri pe secundă. Ca să ne i da seama de însemnătatea problemei, e deajuns să ne gin-ă proiectilele moderne de artilerie ating cu ușurință această

ni au visat de veacuri să ajungă pe alte planete. În prin- această problemă a fost rezolvată. Dar progresul științei și ii ridică acum în fața omului o altă chestiune și anume: cerea lui pe Pămînt. E poate cea mai actuală problemă care e rezolvată. Ea prezintă numeroase dificultăți. Înforcîndu-se nosfera Pămîntului, racheta va atinge din nou viteza de un- ce kilometri pe secundă și va trebui găsită o modalitate spre ice să aterizeze în condițiuni optime.

t mai reală pare a fi această posibilitate: zborul în jurul Aparatelor lansate în acest scop vor putea fotografia partea a satelitului nostru, pe care n-am văzut-o niciodată.

ul zbor de pe Pămînt în Lună a fost înfăptuit. A fost realizat are vis al multor generații de oameni. Și este îmbucurător că întreaga problemă a fost rezolvată de noi, constructorii ismului, oameni care nu-și precupețesc eforturile în munca gnică și creatoare.

I. A. Iliușin

membu corespondent
al Academiei de Științe a U.R.S.S.

La 14 septembrie racheta cosmică sovietică a atins suprafața Lunei
Desen de pictorul italian Corrado Carli

America e din nou uluită

America n-a izbutit încă să-și revină de pe urma impresiei produse de „racheta roșie“ care, cu o viteză și precizie fantastică și-a croit pentru prima oară în istoria omenirii drum spre Lună, și un nou comunicat sovietic a stîrnit senzație în cercurile științifice și politice din Statele Unite. La 4 octombrie, ziua cînd în urmă cu doi ani a fost lansat în Cosmos primul satelit sovietic, americanii au aflat vestea că o nouă rachetă cosmică, cu marca „Fabricat în U.R.S.S.“ și purtînd pe bord o stație interplanetară, a pornit spre spațiile siderale. Intreaga presă americană reproduce comunicatul

TASS. ecourile stîrnite peste hotare de vestea lan-sării rachetei, dă amănunte despre semnalele apa-ratelor de radioemisie instalate pe stația inter-planetară, semnale care amintesc de sunetele me-lodicoase ale unei viori, consacră evenimentului nu-meroase articole redacționale. Savanții americani au primit cu un evident interes vestea că fotogra-fierea și transmiterea pe Pămînt a unor date va-loroase despre acea parte a suprafeței Lunei, as-cunsă privirilor astronomilor, a devenit în sffrșit posibilă.

satelit al Pămîntului la racheta spre Lună

ora așa numiților parametri cturali ai atmosferei supe-re. Sub această denumire se nștelege studierea prin mă-tori directe a densității și ompoziției atmosferei. În t scop au fost folosite două i de manometre pentru mă-rea presiunii și un specto-u cu radiofrecvență pentru rminarea compoziției mole-ori de gaze și a atomilor ați din atmosfera superioa-Din punct de vedere ex-pental, aceste cercetări sînt em de complicate: ele ne-ă conținere mari, cu o tate considerabilă și un ataj complex care să trans-pe Pămînt datele științifice e. Iată de ce sateliții ame-ii, cu dimensiuni și o greu-mulț mai mici, n-au putut ua pînă acum asemenea tări.

clipa de față, rezultatele tărilor efectuate au fost icate amănunțit, așa încît nii de știință sovietici po-acumi date exacte despre itatea particulelor neutre (izitate) la înălțimi variînd 200 și 500 de kilometri. dovedesc că pînă și probele tice relativ noi (din anul), ale atmosferei la mari imi nu ne dau o imagi ne idespre structura acesteia e ele trebuie revizuite. S-a lit totodată că atmosfera ioară a Pămîntului este mai densă decît s-a cre-pînă acum.

La fel de importante sînt cer-cetările în legătură cu compozi-ția ionosferei la înălțimi mari. În perioada 15-25 mai 1958, cercetările efectuate cu ajutorul celui de al treilea satelit arti-ficial al Pămîntului s-au imbo-gățit cu un vast material care cuprinde aproximativ 15.000 de spectre ale maselor de ioni, po-zitivi. Măsurătorile au fost efec-tuate între 225 și 1000 de kilo-metri înălțime, cuprînzînd o bună parte a atmosferei Pămîntului. Este greu de evoluat im-porțanța acestor descoperiri. Acolo unde, conform presupune-rilor de pînă acum, n-ar fi tre-buit să existe atmosferă, a fost descoperită o zonă ionosferică destul de densă.

La 2 ianuarie a.c. cercetările sovietice privitoare la spațiul cosmic au făcut un mare salt calitativ. Pentru prima dată în istorie, un corp artificial creat de mina omului, a zburat cu cea de a doua viteză cosmică. În felul acesta, racheta lansată de oamenii sovietici în direcția Lu-nei a putut să devină o planetă artificială.

Intreaga lume a urmărit zbo-rul primei planete artificiale și savanții de pe întregul glob au căutat să intercepteze semnalele ei electromagnetice. În urma acestui zbor cosmic fără egal a fost obținut un vast material științific.

Cercetările efectuate cu ajuto-rul sateliților și al rachetelor cosmice au scos astronomia din rîndul științelor speculative.

Înainte omul trebuia numai să observe de pe suprafața Pămîntului procesele care aveau loc în corpurile cerești sau în spa-țiul cosmic, neputînd interveni în aceste procese sau lua probe experimentale direct din mediul interplanetar. Rachetele și sate-liții au transformat astrofizica într-o știință experimentală. Mai mult: omul a început să in-tervină în procesele cosmice sau să le provoace chiar după bunul lui plac. Un strălucit exemplu în acest sens îl constituie come-tele artificiale.

Intre 12 și 14 septembrie 1959 am fost martori la o nouă etapă calitativă a procesului de cuce-rire a Cosmosului de către om. În acest răstimp a fost efectuat cu succes primul zbor interpla-netar, de la Pămînt la Lună. Racheta cosmică sovietică a dus pe solul satelitului nostru natu-ral fanioane cu stema Uniunii Sovietice, efectuînd totodată cercetări de cea mai mare im-porțanță. Paralel cu studierea spațiului cosmic, oamenii de știință sovietici și-au asumat misiunea să studieze acest corp ceresc din imediata vecinătate a Pămîntului. Fără îndoială, constatarea că Luna nu are un cîmp magnetic perceptibil, are o importanță extrem de mare.

Tot atît de importante sînt și cercetările efectuate în legătură cu materia interplanetară ga-zoasă și cu cea meteoritică. Stu-diarea densității particulelor din curenții de gaze sau, cu alte cuvinte, din norii de particule

corpulcare care străbat spa-țiul interplanetar precum și stu-diul direcției de deplasare a acestor nori, inclusiv a emana-țiilor corpusculare ale Soarelui, sînt esențiale pentru precizarea proceselor care au loc în iono-sfera Pămîntului și pentru înfe-legerea schimbărilor care au loc în cîmpul magnetic al acestuia. Studiarea materiei meteoritice, a răspîndirii ei în sistemul nos-tru planetar de la Soare spre periferie, ca și studierea norilor meteoritici, inclusiv a celor pro-veniți în urma dezagregării co-metelor, au de asemenea o mare importanță pentru determinarea condițiilor de zbor a navelor interplanetare. Acest studiu poate fi efectuat numai pe baza unor cercetări serioase făcute cu ajutorul sateliților și rache-telor cosmice. Astfel, atît cu ajutorul celui de al treilea sa-telit artificial al Pămîntului cît și cu ajutorul rachetelor cosmice lansate ulterior, savanții sovie-tici au putut obține date noi și interesante în această privință.

S-a stabilit, de pildă, că la foarte mari înălțimi, în spațiul cosmic din imediata vecinătate a Pămîntului, aceste particule efectuează în medie în fiecare secundă un număr de 10^{-3} cioc-niri pe metrul pătrat, ceea ce corespunde în medie unui nor de particule de 10^{12} grame pe me-trul pătrat în aceeași unitate de timp. La prima vedere, s-ar pă-rea că e o cantitate infimă, dar raportată la atmosfera Pămîntului rezultă că avem de-a face

cu peste 1000 de tone de parti-cule în douăzeci și patru de ore.

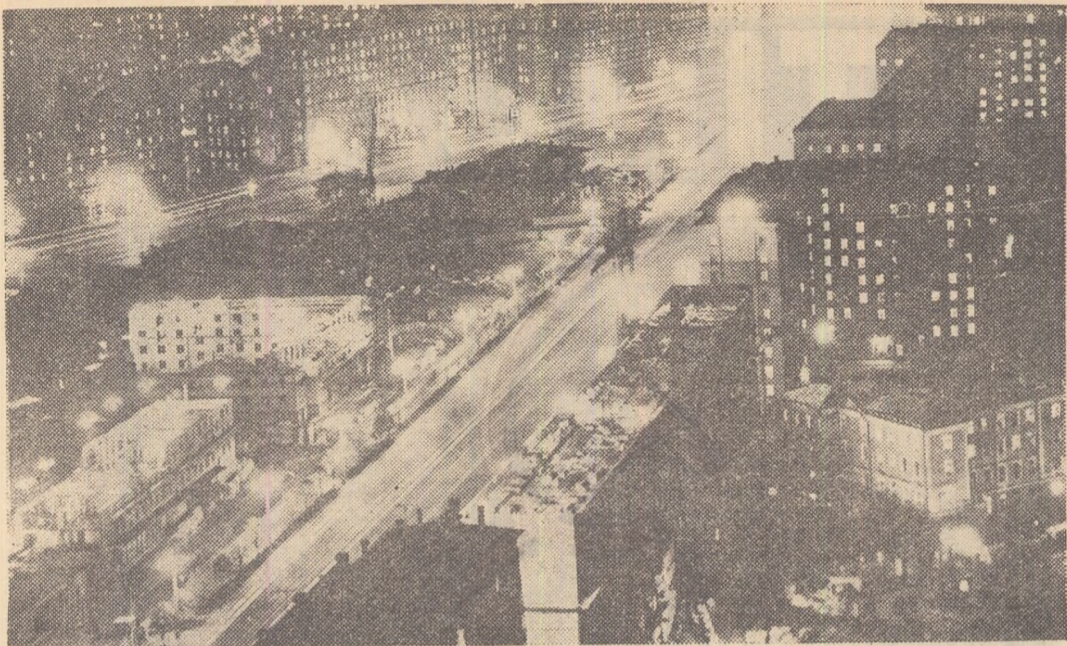
Toate aceste cercetări ale Cos-mosului, efectuate într-o perioa-dă de timp atît de scurtă (în numai doi ani!) de către sa-vanții sovietici constituie un uriaș aport adus de aceștia la tezaurul științei mondiale. Ele schimbă însăși concepția noas-tră despre anumite ramuri ale științei. Astfel, vedem că barierele care au existat odinioară între astrofizică și geofizică au început să se surpe, că obiecti-vele cosmice se apropie de noi în timp ce scara cercetărilor geofizice se lărgeste neconțin.

Care sînt dar perspectivele?

În clipa de față e greu de fă-cut pronosticuri. Căci pînă și studiul fizicii unor corpuri ce-rești, cum ar fi Luna, numai este o problemă științifico-fan-tastică, ci o problemă pe deplin rezolvabilă în zilele noastre.

Fără îndoială că în curînd vom fi martori la noi și epocale cuceriri ale oamenilor sovietici. Dar acestea nu vor pune în umbră primii pași temerari fă-cuți de știința sovietică. Lan-sarea primului satelit artificial al Pămîntului, crearea primei planete artificiale și realizarea primului zbor interplanetar vor rămîni de-a pururi în amintirea generațiilor viitoare.

prof. S. Poloskov

Moscova, bulevardul Kutuzov, noaptea

PADUREA RUSEASCĂ

Mi-e dragă pădurea. În inima și mintea mea pădurea înfrunzează poezia și forța naturii. În copilăria cea fragedă i-am fost rob. Lăpătam în zăvoaiele de anini care împinzesc lunca Rîului Doamnei, și mă a-fundam în desigurile de făget, aluni și stejari care îmbracă dealurile pînă departe, spre Vil-san și izvoarele Aninoasei. Cînd inserarea începea să înfioare frunza și să-mi strecoare aceeași senzație în sufletul scaldat în farmec de povești bătrîne, porneam înapoi pe poteci tănuite, spre cătunul uitat într-o despicătură de dealuri. De sus, de pe Cremenea, zăream luminița o-paițului pilpînd la singurul ochi de geam din coliba bunicilor. Știam că sînt așteptat cu un pic de îngrijorare, cu dojană învăluită în vorbe bune, cu un drob de mămăligă, o fărîmă de caș și cite odată — o strachină cu chisăliță de prune.

Aș fi putut să cobor în iureș pe făgașul cadelor cu lemne, însă vraja pădurii nu înceta să mă atragă. Așa că lăsam altora drumul larg și plin de hirtoaie, iar eu porneam pâlîș, de la coada Văii Nandrei, prin învălmășala de lăstari, salcimi și butuci care împodobeau Valea Mică și Valea Mare pînă la gardul de mărăciuniș uscat al livezii bătrînilor.

Cunoșteam prea puțin orașul. Mă fermecaseră cu forfota lor multicoloră doar firgurile din Cîmpulung și Pitești. Simțeam însă că întîmplările din pădure sînt tot atît de numeroase și de senzaționale ca și cele de la oraș. Tîrziu, după scurgerea de mulți ani, scriitorul sovietic Vitali Lvovici Bianki avea să-mi întărească această credință în-crustată în paginile cărții ne-măintîlnite care se cheamă „Gazeta pădurii”. În copilărie înțelegeam că pădurea dă viață pămîntului: aer, apă și inimă. Dar, de asemenea, tîrziu, citind pe Paustovski, am primit confirmarea că pădurea înfrunzează nu numai forța naturii, că este „cea mai minunată expresie a acestei forțe și dovada cea mai vădită a desăvîrșirii ei”.

Zburînd în carul cu aripi către inima continentului sovietic, am lăsat în urmă, într-o dimineață de august, cîmpia Bărăganului, apoi nesfîrșitul stepei rusești, cu părerea de rău că petele verzi ale pădurilor sînt rare și ofilite. Regretul era împăcat doar de mulțumirea că vedeam — din avionul care lunea la mică înălțime — cîmpii fără pirloage, cîmpii pline de porumbiști, de ochii arii ai floarei soarelui și de viața ariilor de treierîș. Treșăream, însă, mai înviorat cînd privirea cuprindea la orizont verdele subțiri de păduri. Ghi-

ceam că sînt păduri de salcîm — copacul modest al cîmpiei încinse de soare — plantate de om, de colectivîști de-ai noștri și de colhoznici prieteni, pentru apărarea lanurilor aducătoare de belșug în casă.

Dar de la Kiev la Moscova peisajul se schimbă. Dumbrăvilor firave le iau locul pețe mari de verde închis. Albul trunchiurilor, care se ivește la liziere sau la o întrerupere scurtă, în apropierea cite unui saț, mă lămurește că e vorba de păduri de mestecenii.

De la Briansk pădurile precumpănesc. Dar fără să stînje-nească așezările oamenilor vrednici. Satele răsăsar tot mai des,

Din cînd în cînd avionul coboară pînă aproape de frunțile copacilor. Atunci văd uimit că trunchiurile unor arbori seculari, frînte ca de trăsnet, își plîng crengile. Alături gropi încă neîmplinite de om și vreme, mărturisesc urgia bombardamentelor...

Da, pădurea rusească a înscris, în anii cotropirii, pagini de durere omenească. Dar și pagini de bravură. Mii, zeci de mii, sute de mii de femei și copii au găsit în pădurea rusească adăpost în anii urgiei din urmă. S-au hrănit cu te miri ce, au nădăjduit și au învins. Și tot așa mii și mii de tineri comsomoliști au învățat acolo să tragă cu arma, au învățat să folosească terenul, umbra, vîntul, apa și frunza. Acolo s-a călit eroismul lor, și de acolo a pornit acel uimitor și halucinant front de partizani care a sîrtecat spatele frontului fascist sufocat de îngîmfare.

Privese înviorat pădurile de jos, tăiate de izlazuri și arături — și întore file din cartea istoriei. Poate că în rariștea de devale s-a ținut ședința a cărei imagine (o fotografie publicată într-o revistă), îmi stăruie în minte: comsomoliștii înarmați, stau tolniți printre copaci stîngheri și ascultă cuvîntarea înflăcărâtă a unei fetițe abia ajunsă la vîrsta zestreii... Cîți au scăpat din acești eroi?

Poate că dincolo, în zarea întunecată dinspre stepă, dar tot într-o pădure, Zoia, cu ștreangul de gîf, le-o fi strigat asasinilor, dirze cuvinte de ocară.

La fiecare colton de pădure mintea mea vede un tînar la pîndă, un tanc răsturnat, o bresă făcută într-un front pecit de crunt pe afiș de invizibil. Iar pe alocuri — păduri de copii-eroi spinzurați, ca în zguduitoră povestire a Katharinei din drama „Două lagăre”.

Fadeev, Leonov, Bianki, Lvovici, Paustovski, apoi pădurile Krasnodonului, Brianskului, Murromskului, Kerjenskului — toate mi se învălmășesc în minte. Pădurea rusească, dăltuitoarea sufletului unui popor brav, unui popor capabil să treacă de la sentimentalismul cel mai naiv la cea mai încrîncă rezistență, la cea mai neîmpăcată luptă de partizanat, la capătul căroră s-a pus pecetea marii biruînțe.

A inserat deabinelea. Dar în față, zarea capătă culori de foc. Avionul a luat înălțime. Ca să aterizeze. De acolo distingem farurile Moscovei. Un ocean de lumini! Coborîm. Jos, tot într-o pădure, ne întîmpină luminițele roșii și aurii ale aerodromului Vnuikovo. Ceva mai departe se află orașul mondial al socialismului.

Clădită acum opt sute de ani în mijlocul unor păduri seculare, Moscova ne așteaptă cu un salut vesel, ca al ficuricilor din mii de păduri eroice.

Calătorind prin U.R.S.S.

Însiruite de-a lungul piraicelor de pădure, de-a lungul râurilor care sparg pădurea, și pe întinsul cîmpurilor care și-au creat loc prin defrișări. Arhitectura ulițelor, așezarea caselor și coloritul lor, vesel și variat într-o uniformitate plăcută, plasarea clădirilor mari, de interes obștesc, în pozițiile cele mai potrivite, microcentralele electrice lingă stăvilarele care gîtuiesc rîul pentru o clipă — toată această simetrie dovedește că satele sînt făcute din temelie. Ca după un cutremur înfricoșător. Și așa este! Și pe aici a fost linia frontului, ca pretutindeni în satele și pădurile Rusiei centrale. Casele adăposteau doar cite un bătrîn căruia greutatea anilor nu-i îngăduise să fugă, sau femei și copile surprinse de încercuirea hoardelor hitleriste în prima etapă a năvălirii. Dar la fiecare cot de pădure se afla o grupă de partizani. Acolo se plămădea rezistența.

Mi-e dragă pădurea nu numai pentru poezia și viața ei, ci și pentru istoria legată de ea. Poate că acolo, departe, unde mi se oprește acum privirea, va fi fost conacul sărac în care Ceaikovski a sălășluit și a smuls pădurii armonia simfoniilor; poate că, mai aproape, crîngul dintre mestecenii a fost nemurit în pinzele lui Levitan; poate că dincolo, spre răsărit, Pușkin își va fi plimbat pașii și inspirația pentru „Frații haiduci” pîtiți la codru negru.

Și — vai! — poate pădurea din zare o fi către Mihailovskoe acolo unde zace inima marelui poet zdrobit în încăierarea unui duel ucigaș...

Cerul prin care plutim capătă culoarea viorie a apusului. Înfrunzirea pădurilor de jos devine tainică. Pădurea se-ntetește. Luminișuri tăiate în forme perfect geometrice arată că acolo omul harnic a cucerit cu securea loc pentru arătură și pășune. Culoarea galben-pămîntie a pămînturilor defrișate dă de gol mîriști și ogoare. Căpițe cit un ou și puncte cit o gîză întrezăresc imășuri presărate cu vite de hrană.

Nicolae Deleanu

INSEMĂRI

UN TONIC DE UN TIP SPECIAL

Lucrurile s-au petrecut în urmă cu cîțiva ani, într-o țărișoară nordică, unde avea loc o foarte mare întîlnire sportivă internațională. Cu acel prilej, multe dintre statele participante trimiseseră pe lîngă loturile sportive și cite o echipă artistică. România era reprezentată printr-un ansamblu de cîntece și dansuri populare.

După un lung și sbuciumat drum cu avionul, artiștii noștri au debarcat în măruntă capitală de la miază-noapte. Plecați dintr-un torid august bucu-reștean, ei s-au ciocnit brusc cu o mai mult decît modestă vară arctică, răcoroasă și umedă. Infio-rați și zgribuliți, românii s-au îndreptat spre cantonamentul lor, dintr-o suburbie a capitalei. Aci au constatat cu groază că nu au nici o posibilitate de a repeta: nu exista nici sală, nici scenă, nimic! Iar peste două zile era programat primul spectacol — un spectacol comun al tuturor ansam-blurilor folclorice aflate acolo. Asta însemna că lipsa unei săli de repetiție echivala cu o adevărată catastrofă.

Fără să-și mai deschidă măcar geamantanele, conducătorii ansamblului s-au înapoiat în oraș. Au urmat citeva ore de crîncenă zbatere pentru ei: au alergat de colo pînă colo, au bătut la nenu-mărate porți, au parlamentat îndelung cu repre-zentanții țării-gazdă. Aceștia, rozi, blonzi și imper-turbabili, le-au replicat că, în urmă cu citeva veacuri, întemeietorii orașului nu prevăzuseră că acesta va fi sediul unei astfel de manifestații. Acum, el era atît de aglomerat de vizitatori, incît nu mai avea nici un centimetru cub de spațiu dis-ponibil. Românii au stăruit, s-au rugat, s-au supă-rat. În zadar! Cu o politeță la fel de răcoroasă ca și vara locală, gazdele și-au mărturisit neputința de a procura ceva care să semene cit de cit cu o sală de repetiție.

Cu un moral al cărui nivel se găsea cu citeva grade dedesubtul lui zero, conducătorii ansamblu-lui s-au înapoiat la cantonament. Aci au găsit ani-mație și bună dispoziție: românii primeau vizita membrilor unui mare ansamblu sovietic de cîntece și dansuri populare, vecin de cantonament. Cunoș-tința cu ai noștri se făcuse în urmă cu un an, cu prilejul turneului întreprins de ansamblul român în Uniunea Sovietică.

Văzînd figurile lungi și amărite ale celor care se agitaseră fără rezultat pentru sală, sovieticii s-au interesat ce se întimplase. De cum a aflat despre ce e vorba, conducătorul ansamblului so-vietic a declarat fără nici o ezitare:

— Noi repetăm într-un garaj care aparține re-prezentației noastre comerciale. Veniți și voi acolo. Vom împărți timpul de repetiție.

„Vom împărți timpul de repetiție!” Ca și cum ar fi fost lucrul cel mai firesc din lume. Ca și cum sovieticii nu ar fi avut și ei primul spectacol odată cu ai noștri. Ca și cum intervalul pînă atunci nu ar fi fost atît de scurt! Ca și cum fiecare minut nu ar fi fost deosebit de prețios!

Românii s-au sîit să accepte numaidecît. Dar sovieticii au insistat atît, de parcă li s-ar fi făcut lor o concesie. În cele din urmă, s-a ajuns la ho-tărîrea ca dimineața zilei următoare să fie rezerva-tă ansamblului român.

Obosiți încă de drum și insuficient acclimatizați, dansatorii noștri s-au mișcat greu și repetiția a mers foarte prost. Cînd s-a făcut ora două, maest-rul nostru de balet a dat, descurajat, semnalul de sfîrșit.

La repetiție asista și conducătorul ansamblului sovietic care era în același timp și coregraful aceș-tuia.

— Foarte bine faci, a intervenit el. Dă-le oame-nilor o pauză de două ore și continuați după amiază.

— După amiază? — a întrebato uluit maestrul de balet. Păi după amiază repetați dv...

— Nu, a răspuns calm celălalt. Noi sîntem mai de la nord și mai obișnuși cu această climă. Noi vom repeta la noapte.

De data aceasta, ai noștri s-au opus cu inver-sunare. Era vorba doar de unica zi în care se pu-tea repeta. S-a discutat și s-a tot discutat, pînă ce conducătorul ansamblului sovietic a declarat cate-goric:

— Uite ce, fie că vă găsiți aici, fie că nu, dan-satorii mei nu vor intra azi după amiază în această sală. După părerea mea, e păcat ca sala să rămînă goală.

Bineînțeles, sala nu a rămas goală. Românii au continuat să repete și după amiază. Conducătorul ansamblului sovietic s-a prezentat și la această re-petiție și a adus cu el niște treninguri: remarcase că costumele de studiu ale dansatorilor noștri erau cam subțirele pentru temperatura de acolo.

...A doua zi, a avut loc spectacolul. El s-a ținut în aer liber, într-o piață bătută de vînt. Seara era deosebit de rece. Dar ai noștri au dansat cum poate niciodată înainte nu mai dansaseră.

În pauză, au venit le ei cîțiva reprezentanți ai prese: locale, care și-au exprimat mirarea că niște meridionali ca românii nu avuseseră de suferit de pe urma frigului.

— Ați luat vreu tonic? — au întrebato ziarîștii. Ai noștri au dat explicațiile cuvenite. În ziua următoare, declarațiile lor au apărut în gazete sub titlul:

„Tonicul romînilor: prietenia sovietică!”

N. Minei

Oameni, întâmplări și noi frumuseți pe peliculă

Dacă cele nouă muze cunoscute de antici sălășluiau pe muntele Helicon cu piscul învățului totdeauna în nori și coastele acoperite de arbori parfumați, apoi ar trebui hotărât că a zecea muză, a cinematografului, își are lăcașul pe colinele Moscovei; căci aici, în condițiile unei producții cinematografice de mare volum, se fac cele mai intense și mai profunde cercetări novatoare asupra conținutului și formelor artei celei mai moderne. Într-unul din articolele sale, Eisenstein numea cinematografia sovietică „un vast și puternic laborator” în care „neobosiți, an după an, continuăm munca noastră perseverentă de creare a unui limbaj cinematografic propriu, a unei literaturi și poezii cinematografice proprii... în interesul unei înținerii ideologice și emoționale tot mai puternice, prin filmele noastre”. Vizionarea noilor creații întărește convingerea că munca cineaștilor sovietici pe tărîmul făuririi unei arte proprii e plină de succese; că înținerirea de care vorbea reputatul maestru, uriașă în multe țări ale lumii, e purtată mai departe de fiecare film nou.

Ea se bizuie desigur, în primul rînd, pe reflectarea realității sovietice căreia îi este închinată marea majoritate a filmelor. În urmă cu doi ani, s-a descoperit la Kursk un imens depozit german de muniții, îngropat, primejduind în fiecare clipă existența locuitorilor unui sferț din oraș. Cu riscul vieții, ostași și ofițeri genști din localitate au transportat munițiile — piesă cu piesă — în afara orașului și le-au distrus.

Un grup de tineri, scenariștii L. Agranovici și A. Sahnin și regizorul N. Rozanțev au pornit, deindată ce au aflat de întâmplare, la crearea filmului. Au izbutit un film — *Viața e în mâinile tale*, — care istorisește simplu, în limbajul direct al faptelor, cu însăși tensiunea faptelor, despre eroismul ostașilor sovietici în timp de pace, despre solidaritatea minunată a cetățenilor unui oraș socialist. Regretatul A. Dovjenko a fost puternic impresionat de măreția construcției barajului de la Kakhovka, pe Nipru, unde a luat naștere o mare artificială și a scris un scenariu închinat acestei construcții. A. Dovjenko a murit; scenariul a fost transpus în film de soția sa, Iulia Solnțeva care a realizat *Poemul mării*, un poem al călirii comuniste a oamenilor sovietici în focul marilor lor înfăptuiri. Reflectarea imediată a realității contemporane e unul din factorii hotărîtori care fac ca filmul sovietic să exercite o atât de mare atracție asupra a sute și sute de milioane de spectatori.

Eroul principal al filmelor, omul sovietic, e văzut, mereu în alte ipostaze, ca un exemplu de înaltă umanitate, descoperindu-i-se, prin intermediul a felurite întâmplări, forța și bogăția sufletească, patriotismul fierbinte, curajul luminat de umanism, visul înaripat de frumusețea idealului. *Soarta unui om* e povestea impresionantă a omului rus pe care iadul fascist nu l-a putut încovoia și care întors în patrie caută să-și refacă viața abătut de greu încercată de război. Andrei Sokolov e un om cu inimă mare, în care cenușa cumplitelor suferinți n-a putut

coplesi flacăra iubirii. *O întâmplare extraordinară*, are ca eroi pe marinarii petrolierului sovietic „Tuapse”, capturați banditește de ciankaișiști în anul 1954. Cîțiva oameni sovietici obișnuiți trec printr-o îngrozitoare „probă de foc” relevînd calități morale excepționale, devotament nemărginit față de patria sovietică, superioritate incontestabilă asupra perfizilor lor temnerici. Căpitanul Kalughin, dirz și demn, ofițerul politic Kovalenko, cu o inteligență ascuțită și un sînge rece ce-l derutează pe adversar, marinarul Raiski, întrecîndu-l în șiretenie pe dușman și disprețuindu-și viața proprie pentru a-și salva tovarășii, radiotelegrafista Voronkova, privind cu neînfricare moartea în față, și ceilalți eroi ai acestei întâmplări cu adevărat extraordinare, sînt cuceritori. Îți cîștigă întreaga admirație. Și prietenia — căci nu poți uita nici o clipă că sînt eroi reali.

Emoție provoacă totdeauna și evocările mării istorii a Uniunii Sovietice, filmele ce înfățișează într-un chip nou figuri istorice cunoscute și evenimente memorabile, de mare amploare

Actorul Nikolai Ribnikov în rolul lui Kociubei

sau în care sînt reconstituite cu artă episoade din zămislirea primului stat al muncitorilor și țărănilor centrate în jurul unui erou din mase. *În zilele lui Octombrie*, readuce pe ecran într-o viziune originală și cu o documentare minuțioasă, făcută cu meșteșug de regizorul Serghei Vasilev — acele zile care „au zguduit lumea” deschizînd omîririi o eră nouă, *Kociubei* e închinat unuia din eroii populari ai războiului civil, fiu viteaz al Kubanului, ostaș al lui Lenin, care și-a dat viața Revoluției cu credința nestrămutată în izbînda ei definitivă.

Filmele amintite mai sus nu sînt, firește, egale ca valoare, iar uneori sînt inegalități evidente pe aceeași peliculă. Scenariul lui A. Dovjenko este superior ca poezie, amplitudine a unghiului de vedere și factură artistică, filmului realizat după el. Interpretarea dată de Oleg Strijenov căpitanului Dudin din *Viața e în mâinile tale* e aceea a unui talent meticolos, dar altele roluri din același film sînt mai șterse. Dar, în ansamblu și

chiar în fiecare film în parte, în proporții variate, se întilnește un spor evident de valoare cinematografică, de indiscutabilă măiestrie; uneori facem cunoștință cu o formulă nouă, alături cu armonia creatoare dintre munca regizorului și a operatorului, relevată, de pildă, în felul cum e prezentat omul în cadru natural, și, de cele mai multe ori, efortul reușit către acel realism multilateral înțeles și sintetic conceput, în care — așa cum își dorea Eisenstein — plenitudinea creației proprii coincide cu plenitudinea celor mai importante aspecte ale realității abordate.

Cine vede *Soarta unui om* privește și un tablou sobru, puternic conceput, al întregului război. Și nu poate uita nici detaliile. Noaptea aceea neagră din lagărul de prizonieri: o bucată de sîrmă ghimpată, un reflector și capul omului care doarme în ploaie, închegînd lapidar o realitate cutremurătoare; fugarul trudit — prăbușit în imensitatea unui lan — în auzul căruia se stinge cîntecul suav al ciocirlei și crește lătratul sălbatic al ciinilor urmărilor; mașina gonind în zig-zag prin

Una dintre eroinele „Poemului mării”

în nesimțire în celula marinarului sovietic? Va ajunge Gracev, evadat din temniță, cu declarația echipajului, la consulatul francez? Cum va putea ofițerul politic Kovalenko să-l înșele pe vicleanul și straniul anchetator Fan, care pare a-ți citi gîndurile cele mai ascunse, chiar dacă nu-l privești în ochi? Nici un moment, însă, peripețiile nu sînt construite de dragul senzaționalului steril, ci fac parte integrantă dintr-o relatare obiectivă asupra curajului și patriotismului marinarilor sovietici, sînt privite ca momente de acumulare treplată a victoriei în lupta inegală cu un dușman crud și abil. Scenariul a fost construit pe baza povestirii ofițerului D. Kuznețov (acesta îl și semnează, alături de V. Kalinin și G. Koltunov). Dar măiestria scenariștilor a dat filmului nu numai autenticitatea — pe care era firesc s-o aibă, căci urmărește o întâmplare ce s-a petrecut adevărat — ci și o dramaturgie remarcabilă, un conflict puternic, personaje tari, momente de concentrare maximă a ciocnirii cu rezolvări neașteptate și un deznodămînt plin de frumusețe.

Poemul mării are fără îndoială măreție și o poezie proprie, inspirată de mindria de a fi participant la construcția comunismului. Sînt în acest poem și tonuri elegiace: în satul pe care-l vor inunda apele noii mări, un bătrîn își dărimă casa în care au trăit el, părinții și bunicii, durerea nu-i poate fi alinată de casa nouă pe care chiar el și-a clădit-o pe deal, mintea lui înțelege ce trebuie să se întîmple, dar inima plînge plină de amintiri; sînt și accente de adînc lirism: fiul care s-a reintors după treizeci de ani să-și vadă casa părintească se reintilnește cu tinerețea și, ca totdeauna, această reintilnire are o frumusețe puțin tristă. Predominantă e, însă, tema eroică. Epopeea construcției

umple sufletele oamenilor, crește nestăvilit pînă ce marea se statornicește între malurile ce i-au fost hotărîte de oameni. Poetul Dovjenko n-a mai avut, din păcate, vreme să-și transcrie în imagini acest poem simbolic, dar o bună parte din valorile lui ajung pînă la noi provocînd vibrația rivnită de autor.

Viața e în mâinile tale are printre calități pe aceea a simplității. Propunîndu-și să-și riște viața, căpitanul Dudin o face firesc, ca și cum s-ar oferi pentru un simplu exercițiu. Solicitînd companiei cinci voluntari care să îndeplinească alături de el primejdiuasa misiune, el vede cu surprindere că se ridică în picioare toți ostașii. Fiecare consideră normal ca el să fie ales și pare nedumerit că ofițerul ar putea crede măcar o clipă contrariul. Trăind cu simplitate evenimentul, cineaștii și-au acordat o posibilitate fecundă de a zugrăvi eroismul. De subliniat aici, munca operatorului de imagine (K. Rijov), și a celor ce au realizat montajul. Trecîndu-se cu dibăcie de la sîrmuțuța care ar putea declanșa catastrofa, la perspectiva amplă a străzii cu blocuri noi, de la chipurile împietrite ale locuitorilor ce așteaptă, la degetele ostașului care curăță de țărînă, milimetru cu milimetru, focosul obuzului îngropat, se realizează efecte dramatice interesante, totdeauna în sprijinul ideii principale.

Kociubei e tratat într-un bun stil evocator, cunoscut și din alte filme închinat războiului civil. Mișcările de mase, peisajele, sînt favorizate de astă-dată de tehnica cinemascopului. Iar umorul popular este susținut cu succes mai ales de actorul principal N. Ribnikov. Spectatoriil vor reține, negreșit, așa cum vor reține, desigur, creația înaltă a lui Serghei Bondarciuk în Andrei Sokolov, interpretarea atât de variată și spirituală a lui V. Tihonov în Raiski și a lui V. Dalski în Fan, sau efortul minuțios al actorului V. Cestnokov care creează chipul lui Lenin în filmul de mare evocare, *În zilele lui Octombrie*.

Tradiționalul Festival al filmului sovietic este și anul acesta un prilej de mari satisfacții pentru spectatorul român. Și în același timp o ocazie remarcabilă pentru cineaștii noștri de a-și îmbogăți experiența. După cum este, pentru noi toți, o posibilitate fericită de a cunoaște prin mijlocirea unei arte cuprinzătoare și de un farmec propriu, aspecte noi din realitatea cea mai interesantă a contemporaneității.

V. Păduraru

Scenă din filmul „O întâmplare extraordinară”

rampa și
ecranul

Fintini cu apă fierbinte

Fintini cu apă fierbinte în loc de rece, iată un lucru puțin obișnuit, dar care, în curînd, va deveni familiar populației Kazahstanului.

Intr-adevăr, în timpul unor forări la mare adîncime în apropierea localităților Cimkent și Panfilov, tehnicienii însărcinați cu lucrările au avut surpriza să asiste la erupția unor adevărate jeturi de apă clocotită, a căror temperatură, s-a dovedit a fi de 90°. Surse asemănătoare de apă caldă au mai fost descoperite și la Ak-tiubinsk.

Rezervele subterane de apă caldă, care au fost evaluate la două miliarde de metri cubi, vor alimenta, într-un viitor apropiat, centrele industriale și orașele din împrejurimi.

Coasta de ambră

Nu departe de Kaliningrad, la Iantorni, pe coasta mării Baltice, se află uriașe depozite de ambră (chihlimbar), pe care localnicii îl extrag din fundul mării cu ajutorul unor puternice excavatoare.

În ateliere, chihlimbarul este spălat, tăiat, lustruit, modelat și presat, după care este expediat la Klaipeda (Lituania), unde este transformat în broșe, cercei, mărgel, inele și țigarete vestite pentru frumusețea lor.

Un tezaur din secolul X

Cu prilejul unor săpături, locuitorii satului bielorus Degtiani au descoperit un vas de argilă în care se aflau depozitate 246 de monede cehe, ungurești, engleze și germane, unele dintre ele foarte rare, datînd din secolul X și XI.

Descoperirea vine să confirme odată mai mult intensile schimburi comerciale între Rusia și țările Europei occidentale, care au avut loc în Evul Mediu.

În extremul Nord

S-au împlinit 25 de ani de la înființarea Institutului de medicină din Arhanghelsk, cel mai nordic institut de acest gen din Uniunea Sovietică. Institutul, care dispune astăzi de 38 catedre dotate cu echipamentul cel mai modern și de o bibliotecă cuprinzînd 180.000 lucrări științifice sovietice și străine, a format pînă în prezent peste 3.300 de medici care își duc activitatea în regiunile Arhanghelsk, Vologda, Murmansk și în districtul național Nenet.

3 milioane m. p. de covoare

La Kodenjt, în Tadjikistan, se află în construcție un combinat de covoare, cel mai mare de acest fel din Uniunea Sovietică.

Producția anuală a combinatului va fi de 3 milioane metri pătrați de covoare.

O marcă universală

Renumele mondial al autoturismelor „Moskvici” e confirmat de faptul că ele se exportă în peste 40 de țări. Moskviciul poate fi întîlnit pe drumurile țărilor Scandinave și ale Chinei, iar recent un nou lot a fost livrat Austriei, Finlandei și Cehoslovaciei.

O colecție originală

8.000 de păsări împăiate din toate colțurile lumii figurează în colecția lui Nikolai Gavrilenco, profesor la Institutul pedagogic din Poltava. Această colecție, dintre cele mai mari din lume, a fost realizată în 50 de ani.

Manifestări variate

Planul Lunii prieteniei romîno-sovietice întocmit de Consiliul regional A.R.L.U.S.-Timișoara prevede acțiuni numeroase și variate, cu un larg caracter de masă.

Astfel, în ziua de 7 octombrie, la Opera de stat din Timișoara, în casele de cultură din centrele de raioane, ca și în cluburile și căminele culturale din regiune au fost organizate adunări festive consacrate prieteniei romîno-sovietice, urmate de programe artistice prezentate de ansambluri și formații de amatori. La Casa de cultură din Reșița, va avea loc deschiderea festivă a Decadei popularizării planului septenal. Tot la Reșița se va deschide o expoziție filatelică pe tema „Prietenia și roadele colaborării romîno-sovietice oglindite în filatelie”, vor avea loc un concurs „Cine știe, cîștigă” pe tema prieteniei romîno-sovietice și o săptămîină închinată prieteniei tineretului român și sovietic. Conferințe de-

spre realizările oamenilor sovietici care construiesc cu succes comunismul vor avea loc în centrele raionale, precum și în aproape 180 de comune ale regiunii.

Filiala din Timișoara a Academiei R.P.R. pregătește o sesiune cu tema „Comunismul și progresul tehnic”, la care vor participa oameni de știință, profesori din institutele de învățămînt superior, studenți, ingineri, tehnicieni și fruntași în producție. La Institutul politehnic se va ține o sesiune cu tema „Ajutorul sovietic și contribuția oamenilor de știință din Timișoara la dezvoltarea industriei socialiste din Banat”, iar la Institutul agronomic sesiunea „Legătura dintre știință și practică și ajutorul Uniunii Sovietice”.

**prof. univ.
Dumitru Lazăr**

președinte al Consiliului regional A.R.L.U.S.-Timișoara

Un program bogat

În Luna prieteniei, în orașele Constanța, Mangalia, Tulcea, Cerna Vodă, Șulina, Medgidia, Babadag, Hirșova și Fetești, ca și în cele 336 de cămine culturale din regiunea Constanța vor avea loc numeroase și bogate manifestări.

La Constanța, de pildă, în întreprinderi și instituții vor avea loc conferințe despre realizările oamenilor sovietici în primul an al septenalului, despre progresele automatizării, despre arta și literatura sovietică. Vor fi organizate convorbiri pe tema „Ce vreți să știți din tehnica sovietică”, iar în cluburile și colțurile roșii din S.M.T. și G.A.S. și

în căminele culturale, conferințe despre înflorirea agriculturii sovietice.

Cu un program bogat se prezintă și Casa prieteniei romîno-sovietice din localitate. Aici vor avea loc, între altele, un concert de muzică ușoară romînească și sovietică, întîlniri cu turiști care au vizitat Uniunea Sovietică, seri de proză și poezie, o dimineață de basme din literatura sovietică, realizată cu concursul secției de păpuși a Teatrului de Stat din Constanța ș.a.

Dr. Pimen Fusu

președinte al Consiliului regional A.R.L.U.S.-Constanța

Vor să corespundeze

ANDREEVSKAIA OLGA, reg. Belgorod, Starii-Oskol, ul. Podgornaia 7: cu un geolog.

KUZNETOV EVGHENI PAVLOVICI, Celiabinsk, ul. Sovetskaia 36, kv. 18: cu un filumenist (colecționar de etichete de cutii de chibrituri).

KRASNOV ALEXANDR NIKOLAEVICI, reg. Kaluga, Kondrovo, ul. Stalina 14, cu un filatelist.

MAKSAKOV ANATOLI, Moskva 1-92, ul. Hmeleva 21, kv. 33: cu un filatelist.

KOLTUNOV VLADIMIR MATVEVICI, Gorki, ul. Liadova 8, kv. 22: cu un colecționar de cărți poștale ilustrate.

PALGUNOVA LIDIA MIHAILOVNA, Leningrad, Derptski per. 3, institut „Ghipropribor”: cu o casnică.

ȘOKUROV IURA, Ijevsk, ul. Klrova 145: cu un elev colecționar de monede și mărci.

PRIMAKOVA ANIA, reg. Stalingrad, Frolova, ul. Komsomolskaia 89: cu o pionieră.

PRUTT SAȘA, Leningrad „F-119”, ul. K. Zaslavova 40, kv. 20: cu un filatelist.

MERINOVA GALINA, Irkutsk, ul. Stepana Razina 23, kv. 6: cu o elevă.

VLASENKO GALINA VIACESLAVNA, Celiabinsk, 4T3, 7 uceastok nr. 10: kv. 31-2: cu un tînar.

Zilele acestea, în Capitală ca și în întreaga țară are loc deschiderea festivă a Lunii prieteniei romîno-sovietice, manifestare tradițională a simțămîntelor adînci și a legăturilor de nezdruccinat care unesc poporul nostru cu popoarele țării vecine și prietene, Uniunea Sovietică.

Și în acest an sărbătoarea mării prietenii va cunoaște o amploare deosebită. Printre manifestările care vor avea loc cu acest prilej, vor fi și cele consacrate aniversării a 25 de ani de la constituirea Asociației „Amicii U.R.S.S.” și 15 ani de activitate A.R.L.U.S.

Expuneri, conferințe, simpozioane

În Luna prieteniei, Consiliul General A. R. L. U. S. a inițiat, în Capitală, în centrele de regiuni și în celelalte orașe ale țării, expuneri, conferințe și simpozioane consacrate popularizării realizărilor obținute de poporul sovietic în primul an al septenalului, planul construcției desfășurate a comunismului. Oameni de știință și specialiști romîni vor conferența despre problemele mecanizării complexe și automatizării industriei și construcțiilor în U.R.S.S., despre dezvoltarea agriculturii sovietice, despre epocalele realizări ale științei și tehnicii sovietice — lansarea sateliților artificiali și a rachetelor cosmice.

Răspunzînd interesului viu al oamenilor muncii, vor fi organizate conferințe despre noile inițiative ale U.R.S.S. în vederea destinderii încordării internaționale și a întăririi păcii și colaborării între popoare.

La București, Iași, Cluj, Timișoara, vor fi organizate, în colaborare cu Academia R.P.R. și A.S.I.T., simpozioane ce vor dezbate probleme actuale ale dezvoltării științei și tehnicii sovietice în cursul septenalului și unele probleme ale colaborării tehnico-științifice romîno-sovietice.

Cărți și expoziții

În Luna prieteniei vor apare numeroase traduceri din literatura clasică rusă și sovietică. Printre lucrările pe care le pregătește E.S.P.L.A.-Cartea Rusă, de pildă, se numără Opere de Cehov vol. VIII și IX, Opere vol. XIV de Maxim Gorki, „Înimă de mamă” de F. Gladkov, romanul „Frații Erșov” de V. Kocetov și „Skurtarevski” de L. Leonov, romanul Galinei Serebriakova, intitulat: „Tineretea lui Marx”, vol. II al studiilor critice ale lui Stasov, „Articole alese” de B. Asafiev, versuri de M. Aligher și I. Utkin etc. Vor fi reeditate lucrări mult solicitate de cititori, între care „Însemnările unui partizan” de P. Ignatov și „Defăimarea lui Paganini” de A. Vinogradov.

Tot în Luna prieteniei se va deschide în Capitală expoziția „Arhitectura sovietică”, iar la Casa prieteniei din București o expoziție consacrată celor 15 ani de colaborare rodnică romîno-sovietică.

Al. Brătescu

**LUNA PRIETENIEI
ROMINO-SOVIETICE**

FESTIVALUL FILMULUI SOVIETIC

FILM DISTINS CU MARILE PREMII LA FESTIVALUL INTERNATIONAL AL FILMULUI DE LA MOSCOVA (1959)

SDARTA UNUI OM

cu S. BONDARCIUK, P. BORISKIN, Z. KIRIENKO
Ecranizarea povestirii lui M. Șolohov; Scenariul: S. Lukin și F. Sahnagonov; Regia: Serghei Buzdaru; Imaginea: V. Monahov.

Cociubei

cu N. RIBNIKOV, E. KOPELIAN
Scenariul: A. Pervențev; Regia: I. Ozerov; Muzica: S. Levitin.

O INTIMPLARE EXTRAORDINARA

Seria I-a și a II-a
cu A. ANUROV, M. KUZNETOV, V. TIHONOV
Scenariul: V. Kalinin, G. Koltunov, D. Kuznetsov; Imaginea: A. Prokopenko; Muzica: I. Șamo.

Răspundem cititorilor

Submarinul „Severeanka”

Intr-unul din ultimele numere ale „Veacului nou” am citit o scurtă informație despre submarinul-laborator sovietic „Severeanka”. V-aș ruga să publicați câteva amănunte suplimentare în legătură cu acest submarin, cu totul deosebit — ne scrie tov. Cezar Mihalea, inginer la Uzinele „Semănătoarea”.

Submarinul „Severeanka” a fost construit pentru studierea bancurilor de pește, a comportării viețuitoarelor marine în diferite condiții, îndeosebi în timpul pescuitului.

Submarinul a fost dotat cu aparate ultrasonice și televizoare cu ajutorul cărora sînt determinate contururile obiectivelor situate sub apă, cu batisfere sau hidrostare (scalandri sferici sau cilindrici), care permit studiul fundurilor situate la mari adîncimi.

„Severeanka” dispune de numeroase calități nautice între care posibilitatea de a rămîne mult timp sub apă, de a efectua manevre dintre cele mai complicate etc. Aparate care înregistrează temperatura, salinitatea și conținutul în oxigen al apei, proiectoare speciale și dispozitive pentru luarea de probe de fund completează echipamentul științific al navei.

În decursul călătoriilor efectuate pînă acum, cercetătorii aflați la bordul submarinului au făcut observații în legătură cu pescuitul, au luat probe de plancton și au determinat radio-activitatea apei oceanelor în diferite regiuni ale globului, precum și structura solurilor și reliefulor submarine.

Ce sînt djighiții?

Am întilnit deseori cuvîntul „djighit” și am rămas cu impresia că este numele unei minorități naționale care trăiește în Uniunea Sovietică. Ați putea să-mi lămurii originea lui? — ne scrie tov. Petre Doculescu, funcționar la C.L.D.C. — București.

Djighiții nu sînt un popor, așa cum bănuieți, ci numele pe care-l dau popoarele Caucazului călăreților de frunte. De altfel și cuvîntul, a cărui origine este turcă, înseamnă „înită mîndră”.

Din acest cuvînt derivă și cuvîntul „djighitovka”, cu care caucazienii, excelenți călăreți, denumesc exercițiile ecvestre pe care le execută la diferitele lor sărbători.

Rezervația de la Askania-Nova

Fiind un admirator al naturii, v-aș fi recunoscător dacă mi-ați da unele amănunte în legătură cu Askania-Nova, despre care am auzit c-ar fi una din cele mai mari rezervații naturale din Uniunea Sovietică — ne scrie tov. Chirilă Radu, economist — baza M.I.B.C.

Intr-adevăr, Askania-Nova este una din cele mai frumoase rezervații de stat sovietice. Vă înșelați însă în ce privește mărimea, căci, față de rezervația de la Sikhote-Aline, de pe malurile Pacificului, care se întinde pe 1.700.000 ha, Askania-Nova nu numără decît 40.000 ha.

Fauna și flora rezervației despre care cereți amănunte este însă una dintre cele mai bogate și interesante: aici se află 200 de specii de arbori între care Jucca din America Centrală și stejarul piramidal, precum și zebre, reni, flamingi roz, nanduul american, specia astăzi aproape dispărută a bizonilor trăiesc în bună vecinătate în limitele rezervației. Cum de se află adunate laolaltă atîtea specii de plante și animale, ale căror locuri de baștină sînt risipite pe toate latitudinile globului? Ele au fost acclimatizate, unele din ele chiar create de mîna omului. De pildă, o nouă specie de zebu obținută din încrucișarea unei vaci cu un taur zebu, o nouă specie karakul care fată 16, 17 și chiar 20 de miei, etc.

Rezervația Askania-Nova poate fi considerată nu numai un vast muzeu botanic și zoologic, ci și un imens laborator în care speciile sînt studiate, supuse experiențelor și ameliorate spre folosul omului.

CRONICA ȘAHULUI

Turneul candidaților

Prima jumătate a turneului candidaților la campionatul mondial de șah s-a terminat. Cei opt mari maeștri au părăsit frumoasa stațiune climaterică Bled din Jugoslavia plecînd la Zagreb, unde va continua concursul. Dar „bagajul” lor de... puncte nu mai este egal, ca la începutul luptei și faptul acesta, normal de altfel, a redus la jumătate numărul concurenților pentru atît de prețiosul

loc I. Intr-adevăr, patru dintre participanți (și între ei avem surpriza de a-l găsi pe fostul campion mondial Vasili Smislov) au pierdut în mod practic orice șansă. În schimb ceilalți patru (Keres, Tal, Petrosian și Gligorici) s-au instalat în mod ferm pe primele locuri, la o distanță destul de mică de puncte între ei.

Desigur, „eroii” de pînă acum ai concursului au fost Keres și

Tal. Keres, deși cel mai în vîrstă dintre participanți (43 ani) a jucat cu un avînt cu adevărat lîneresc, făcînd o singură remiză din primele șapte partide. La început el a jucat puțin nesigur, pierzînd două partide (la Fisher și Petrosian) dar după aceea a cîștigat în serie și se află acum pe primul loc cu scorul excepțional de 10 puncte din 14 partide. Este interesant de remarcat că se împlinesc 21 de ani de cînd, în toamna anului 1938, tînărul Keres a cîștigat meci-turneul de la Amsterdam cu 8½ puncte din 14 (la egalitate cu Fine), înaintea tuturor marilor jucători ai timpului (Botvinnik 7½, Alehin, Euwe, Reshevski 7, Capablanca 6, Flohr 4½).

La jumătate de punct de lider se află Mihail Tal, care deși a pierdut cele două partide jucate cu Keres, a reușit turul de forță de a realiza 7½ puncte din cele opt partide jucate cu Benkő, Gligorici, Olafsson și Fisher. Fără îndoială, pe parcursul jumătății a doua a concursului vom asista la o „cursă” foarte tare între cei doi jucători de combinație, Tal și Keres, în care partidele dintre ei vor juca, probabil, un rol decisiv.

Tigran Petrosian, „Vulturul din Caucaz” cum l-a denumit presa iugoslavă, a început concursul cu 3½ puncte din primele 4 partide. Două înfrîngerii (la Gligorici și Olafsson) l-au oprit însă și acum. Petrosian a revenit la stilul său clasic, prudent și sigur. Cu cele 8½ puncte pe care le-a acumulat pînă acum, el „supraveghează” foarte îndeaproape pe cei doi fruntași ai clasamentului, față de care are și un rezultat direct favorabil (1½ cu Keres și 1:1 cu Tal).

Svetozar Gligorici este singurul dintre ceilalți concurenți care s-a menținut în lupta pentru primele locuri. După un început slab (1 din 4) el și-a revenit și n-a mai pierdut nici o partidă, realizînd 7 puncte din următoarele 10 partide jucate.

Deci, aceasta este situația la jumătatea marelui turneu al candidaților: Keres 10, Tal 9½, Petrosian 8½, Gligorici 8, Smislov 6, Fisher 5½, Benkő 5, Olafsson 3½ puncte.

Cine va învinge pînă la urmă? Subtilul Keres, impetuosul Tal, sau ponderații Petrosian și Gligorici? În orice caz, judecînd după partidele jucate pînă acum, e cert că în jumătatea a doua a întrecerii intensitatea luptei pentru primul loc se va accentua, avînd în vedere că valoarea fiecărei jumătăți de punct crește odată cu apropierea ultimei runde.

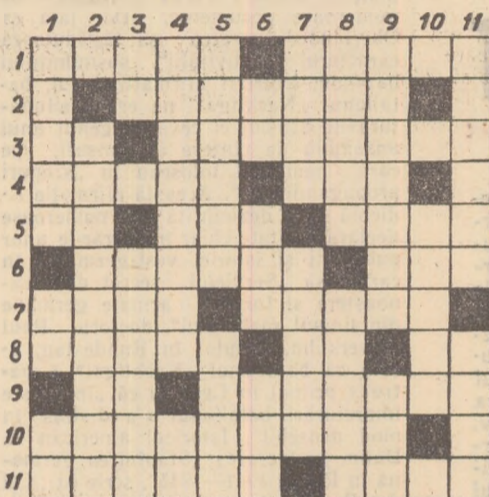
S. Samarian

CU ZIMBETUL PE BUZE...

ORIZONTAL : 1)

Deși e bine să fie subțire, se îngroașă oite odată — Mai scurt decît risul și totuși mai lung. 2) Celebru autor comic francez. 3) În glumă — Se fac de ris. 4) Oficios — Nu-s scrise fără liniuță. 5) În plin — Matcă — „...să-ți spun una bună!” 6) O calitate a vinului și a hazului — Fragment de comedie. 7) Vedetă — Tirg. 8) Rîde ciob de oală spartă — Cu jumătate de gură — Nicușor Constantinescu. 9) Notă muzicală — Inveseliți. 10) Cele ale lui Gulliver sînt un model de ironie și sarcasm (sing). 11) Risul, de pildă — Comicărie.

VERTICAL : 1) Celebru scriitor satiric rus — Primii în sport — Precum. 2) Strămoșul umoriștilor. 3) O porție de umor... — A rîde de cineva. 4) Le biciuiau romanii cu... risul! — Posed. 5) Liniștim — Rudă mare. 6) Idem — Dig de piatră. 7) Cenușiu, sur. — Cert! 8) Înaintea coborîșului — Un banc înregistrat. 9) Servește la reglarea intensității curentului electric — Uneori e comic. 10) Plantă de ornament. 11) Glumă invizibilă — Teatrul lui Oleg Popov.

Dezlegarea jocurilor publicale în luna septembrie

Nr. 36 Muzicală

ORIZONTAL: 1) Cuc — Alergări 2) Urnița — E — Ton 3) Lc — Suprafața 4) Tact — Tal — Cap 5) Timpan — Furț 6) Măr — Iritare 7) E — Ion — Tari — O 8) Zăpada — CD — SD 9) Emisari — Alia 10) Lat — Repetare.

Nr. 37 Rapsodie alpină

ORIZONTAL: 1) Chei — Postlava 2) Retezat — Etern 3) Ei — Las — Găină 4) A — Cer — Furnica 5) Sui — Prăpăstii 6) Tropan — A — A Tu 7) Alai — Ui — C — U — D 8) Ares — Carare — 9) Stație — Vulcan 10) Eo — Rucsac — A — I 11) Babe — O — Ris — An 12) Era — Sus — Someș 13) Selba — Trecere.

Nr. 38 Casă, case

ORIZONTAL: 1) Clădire — Anula 2) Local — Temelii 3) Uc — Dotare — Ina 4) Bufet — Jenată 5) Iac — Cedată — S 6) Înmit — Ijo — Po 7) Sticla — Tampon 8) Calas — Sa — Iada 9) U — I — Mauri — L — T. 10) Steri — G — Acasă 11) Su — Înghetate — 12) Tri — Ahi — Așeza 13) Anestebica — In.

Nr. 39 Cu temă

ORIZONTAL: 1) Crizantema — 2) An — Pom — Ar 3) B — Scor — P — C 4) Ap — AT — Pas 5) Sistematic 6) Matematica 7) Anateme — As 8) Ema — Imuna 9) O — P — Scapat 10) Sparta — Arta.

la cinematograful „Patria”

10 — 16
OCTOMBRIE

cu
V. CESTNOKOV, V. BRENER, L. LIUBAȘEVSKI
Scenariul: S. Vasilev, N. Otten; Regia: S. Vasilev; Imaginea: M. Ruf; Muzica: B. Cealkovski.

O. STRIJENOV, I. KUTEANSKI, U. CERMAREV
Scenariul: L. Agranovici, A. Sahnin; Regia: N. Rozențev; Imaginea: K. Rîjov;

cu
M. LIVANOV, B. ANDREEV, M. TAREV
Autorul filmului: A. Doujenko; Regia: I. Soluțeva; Imaginea: G. Eghiazarov;

Cazul Oberländer

La Bonn a izbucnit un nou scandal politic. „Uniunea persoanelor persecutate în timpul nazismului” a cules materiale care îl acuză pe Oberländer — ministru pentru problemele persoanelor strămutate, refugiaților și celor care au suferit de pe urma războiului — de participare la represivitatea sângeroasă organizată la sfârșitul lui iunie 1941 de hitlerişti împotriva a mij de locuitori pașnici din Lvov. Materialele au fost trimise la „Departamentul central pentru cercetarea crimelor săvârșite în timpul regimului nazist”, iar de aici la procuratura de la Bonn.

Săptăminalul „Die Tat”, organul de presă al „Uniunii persoanelor persecutate în timpul nazismului”, a hotărât să facă cunoscută opiniei publice vest-germane aceste date noi, care aruncă lumină asupra activității lui Oberländer în perioada celui de-al doilea război mondial. În prima pagină a numărului din 23 septembrie urma să apară un articol cules cu litere de o șchioapă: „Grave acuzații aduse ministrului Oberländer”. Potrivit relatărilor ziarului „Die Andere Zeitung” în acest articol se arăta că Oberländer este bănuț „de a fi participat la asasinatelor în masă comise în timpul războiului”.

Oberländer a desfășurat o activitate febrilă pentru a împiedica lărga publicitate a acestor informații compromițătoare. Aflând de intenția redacției „Die Tat”, a dat dispoziții secretarului de stat al ministerului său, dl. Namm să viziteze instanțele oficiale ale guvernului landului Hessen pentru a obține interdicerea acestui număr de ziar. Dar misiunea d-lui Namm n-a fost încununată de succes. I s-a explicat că potrivit legilor în vigoare, tirajul unui ziar sau reviste poate fi retras numai printr-o hotărâre a tribunalului, sau la cererea procuraturii.

Atunci, la locul cu pricina a plecat chiar Oberländer în persoană. În noaptea când se tipărea numărul din „Die Tat” care conținea articolul demascator, procurorul și judecătorul din orașul Fulde au fost treziți din somn pentru a emite ordinul de confiscare a tirajului.

În ciuda acțiunii draconice a poliției, vestea că ministrul federal Oberländer a fost conducătorul politic al batalionului „Nachtigal” care a inițiat represivitatea sângeroasă de la Lvov, unde au fost împușcați mii de locuitori pașnici, s-a răspândit ca fulgerul în rândurile populației germane.

Deoarece încercările de a închide gura opiniei publice nu i-au reușit, Oberländer a hotărât să dezmințim în public toate crimele de care era acuzat. În acest scop a fost convocată o conferință de presă la care au participat ziariști vest-germani și străini. Oberländer a confirmat că într-adevăr a făcut parte din batalionul

„Nachtigal”, alcătuit din emigranți-naționaliști ucraineni, aflați în solda naziștilor, că acest batalion a pătruns într-adevăr primul în Lvov cu ordinul de a pune mina pe principalele obiective din oraș, inclusiv pe închisoare.

Toate aceste fapte nu puteau fi dezmințite, întrucât erau confirmate de numeroase documente. Dar iată că Oberländer încearcă să tăgăduiască caracterul „activității” susnumitului batalion. Potrivit afirmațiilor lui, batalionul „Nachtigal” nu era o adunătură de asasini ci ceva în genul unui ansamblu de cintece și dansuri, pe care nemții îl foloseau în „scopuri propagandistice”. Această afirmație ridicolă este dezmințită de numeroase declarații citate chiar în lucrările unor publiciști și istorici vest-germani. În cartea sa „Serviciul secret de recunoaștere al forțelor armate germane din timpul războiului”, doctorul Paul Lewerkühn, deputat în Bundestag, arată că batalionul „Nachtigal” a pătruns primul în Lvov și că „în aceste împrejurări batalionul s-a distins în mod deosebit”. Istoricul american A. Dalin, în lucrarea „Stăpînirea germană în Rusia, 1941—1945”, scrie că „Cei din Bender și din regimentul „Nachtigal” au dat dovadă de un zel neobișnuit în acțiunea de curățare a teritoriului și de organizare a pogromurilor”.

De asemenea nu poate fi tăgăduit nici faptul că la Lvov, în perioada coteropirii de către trupele germane, au fost exterminate câteva mii de cetățeni pașnici, între care și numeroși polonezi, care fugiseră din cauza invaziei hitleriste. În ciuda documentelor existente, în ciuda declarațiilor martorilor oculari, în ciuda adevărului, Oberländer încearcă să arunce răspunderea pentru această crimă... pe Armata Sovietică.

Caracterul vădit provocator și absolut nefundat al afirmațiilor lui Oberländer a stîrnit indignarea opiniei publice vest-germane. Unele ziare din R.F.G. amintesc cititorilor că activitatea depusă de Oberländer în ajunul celui de al doilea război mondial nu constituie nici ea „o pagină luminoasă” din biografia lui. Pe atunci Oberländer era unul din adepții cei mai convinși ai colonizării Răsăritului, așa cum a rămas de altfel pînă în ziua de astăzi. „Conceptiile lui s-au schimbat în ce privește metodele — scrie ziarul „Frankfurter Rundschau” — dar nu și felurile care au fost proclamate de Hitler și exprimate prin pretenția „de extindere și asigurare a „spațiului vital german” în Răsărit”.

Faptul că Oberländer, în calitate de ministru federal, poate folosi funcția pe care o deține pentru a unelti împotriva păcii alarmează opinia publică vest-germană. Sint cunoscute, de pildă, apelurile adresate de Oberländer persoanelor strămutate din Răsărit „de a nu se dizolva” în noua patrie, ci de a rămîne oameni care „ar putea cîndva să reprezinte Occidentul la răsărit de cortina de fier”.

În scrisoarea pe care a trimis-o lui N. S. Hrușciiov, cancelarul federal Adenauer dădea asigurări că n-ar admite în cabinetul său nici un revanșard. Probabil că această afirmație a șefului guvernului vest-german o are în vedere ziarul „Frankfurter Rundschau” cînd scrie că în interesul viitorului pașnic al Germaniei ar fi preferabil ca Oberländer să renunțe la înaltul său post politic.

O concluzie cit se poate de logică.

E. Prainikov

Vară tîrzie la Paris...

Calendarul spune că ne aflăm în plină toamnă. Tîrmurile Oceanului Atlantic și ale Mării Mediterane sînt bîntuite de ploi torențiale, de furtuni și chiar de uragane. În Normandia și Bretania vremea s-a răcorit. Dar la Paris vara se încăpățînează să și păstreze drepturile.

Oricum, nu e bine...

Se înțelege, belșugul de zile însorite a pricinuit multă bucurie celor aflați în concediu și venituri frumoase proprietarilor de hoteluri, pensiuni, etc. A crescut și cifra de afaceri a producătorilor de gheață și de băuturi răcoritoare. Și n-a avut de suferit decît vînzarea cărbunelui, care a scăzut la jumătate și... aceea a produselor de parfumerie. Se vede treaba că parizienele preferă să fie bronzate și cumpără mai puține produse cosmetice.

Viticulții din Burgundia și Champagne au strîns o recoltă neobișnuită. Vinurile anului 1959 vor fi savurate decenii de-a rîndul de cunoscători.

În schimb seceta a avut urmări grave pentru multe ramuri agricole. Luncile s-au uscat, recolta de zarzavaturi, sfeclă de zahăr și nutreț e mediocră. Cantitățile de carne, de fructe, de lapte și produse lactate aduse în capitală, au descrescut. În privința lapteului, de pildă, deficitul e cam de o cincime din cantitatea obișnuită. Drept urmare a acestui fapt și a speculei inevitabile, prețurile cresc vertiginos.

E drept că recolta de grâu a depășit cifra record din 1957. Totuși, această împrejurare n-a împiedicat scumpirea pîinii și a produselor de patiserie. Vremea favorabilă a pricinuit apoi greutatea negustorilor de vinuri. Viticultura franceză continuă să sufere din pricina supraproducției și în special a importului de vinuri ieftine din Algeria.

Așa încît oricum ai suci lucrurile, nu e bine. Indiferent dacă recolta-i proastă sau bună, prețurile la produsele agricole continuă să crească, făcînd să scadă puterea de cumpărare a populației.

...Dar vremea e vreme și afacerile s'afaceri. Anotimpul de aur al vacanțelor a rămas în urmă. Institutele de învățămînt superior și-au deschis porțile. Ca un stup de albine, Cartierul Latin s-a umplut de zumzetul studenților de tot felul.

Salonul de automobilistică

Inceputul toamnei coincide cu o perioadă de febrilă activitate comercială. În diverse orașe din Franța s-au deschis țîrguri, saloane, expoziții. În această ordine de idei principalul eveniment este cel de al 46-lea Salon internațional de automobilistică, deschis la 3 octombrie la Paris.

Industria de automobile ocupă un loc de seamă în economia franceză, cuprinzînd peste un milion de muncitori. În ultimii ani, automobilele franceze și-au croit drum către piețele multor țări europene, iar micuțele „Dauphine” au trecut chiar și dincolo de Ocean. Exportul de automobile a devenit un izvor prețios de devize.

Salonul prezintă ultimele realizări în materie ale industriei de automobile franceze și străine. Dar este și o mîrturie a concurenței crescînde. Fran-

cezii privesc cu neliniște noile modele — ușoare, ieftine și practice — produse de uzinele vest-germane și italiene. Chiar și în S.U.A. încep să fie la modă mașinile de mic litraj. Și firmele franceze se întrebă: cum să și intensifice exportul în aceste condiții?

În ajunul deschiderii Parlamentului

După acalmia din timpul verii, și viața politică s-a înviorat. Nu de mult s-a împlinit un an de la organizarea referendumului care a dat naștere noii Constituții. Dar ziua de naștere a celei de a cincea republici a trecut aproape neobservată. Doar ziarele, și încă nu toate, au consacrat evenimentului câteva aliniate. Rînduiri stabile de noul regim au rămas însă în vigoare.

E vorba, în primul rînd, de Parlament, care-și va deschide sesiunea ordinară, marța viitoare. Chiar dacă uneori, după opinia unor observatori barometru politic arată ploaie sau furtună, acest lucru nu îngrijorează pe nimăn. Căci Constituția a investit corabia guvernamentală cu atribuție care o fac să plutească fără a trebui să țină seama de furtunile care s-ar stîrni în palatele Bourbon sau Luxembourg.

Care sînt totuși problemele cele mai acute? Fără îndoială că noile tendințe din relațiile internaționale vor exercita o mare influență asupra dezbaterilor din Adunarea Națională și din Senat. Dar observatorii nu prevăd modificări esențiale în politica externă a Franței.

Pînă acum, la fiecare nou indiciu de încălzire a climatului internațional, cercurile conducătoare franceze se retrăgeau și mai mult în cochilia lor, ca un melc incolțit. Cauzele sînt numeroase, și în primul rînd trebuie amintită lipsa oricărei perspective în problema algeriană. Imaginați-vă, mi-a declarat un ziarist cunoscut, că mine s-ar produce o destindere reală. Noi cu războiul nostru în Algeria am fi ca niște ciori albe sau ca un om cu nasul plin de coșuri. Apoi e prietenia cu Bonn-ul. Această prietenie acționează în direcția înghețului. Și e greu de presupus că cu actuala-i compoziție Parlamentul va putea clătina pozițiile de „rezervă” glacială ale diplomației franceze.

În schimb, cîmpul politicii interne nu va duce lipsă de fricțiuni. Creșterea prețurilor, bugetul pe anul viitor, problemele sociale, reforma școlară și aceea a impozitelor, și mai cu seamă problema Algeriei stîrnesc o profundă neliniște.

Cinerama sovietică

Stagiunea de toamnă a cuprins și lumea artelor. Ea a fost marcată de o mare „bienală” internațională, de expoziții, concerte, conferințe ale unor tinere talente și de o serie de premiere ale teatrelor pariziene. De multă atenție se bucură noua piesă a lui J. P. Sartre „Sechestrații din Altona” și „Stăpinul” de Marcel Aymé. Aceasta din urmă stîrnete dispute aprinse printre critici. În curînd, parizienii vor putea vedea „Micii burghezi” de Gorki.

Zîlnic, pe alea La Motte-Piquet de lîngă Champ de Mars, se formează șiruri lungi de oameni. Acum o săptămîină s-a deschis aici cinerama sovietică. „Două ore în U.R.S.S.”, de parcă ați fi fost acolo — așa e intitulat programul, alcătuit din două filme bine cunoscute spectatorilor sovietici. Cinerama sovietică se bucură de un mare succes și de o caldă apreciere din partea presei. Biletele sînt vîndute cu două săptămîni înainte.

S. Zikov

Paris, 3 octombrie.

SĂPTĂMÎNA